

15 günün ardından

İSVAN: İSTANBUL EKMEK FABRİKASI İNŞAATI DURMADI.

Belediye Başkanı Ahmet İsvan, bir açıklama yaparak bazı gazetelerde ekmek fabrikası yapımının durdurulduğu hakkında yer alan haberlere ilişkin bilgi vermiştir.

Belediye Başkanı Ahmet İsvan açıklamasına: «İstanbul halkına duyurulacak önemli bir sözüm olmadan demec vermeye ve halkın hakkında zaten karar vermiş açıklamalar yapmamaya özen gösteriyorum.» diye başlamış ve sözlerini şöyle sürdürmüştür:

Buna rağmen bazan birkaç gazete eski yönetimin başlattığı işlerin tarafından durdurulduğu yolunda yazılar çıkmaktadır. Bu arada bir gazetede çok önem verdiğim ekmek fabrikası inşaatının tarafından durdurulduğu iddia edilmiştir.

Yapılan haksız yayına bir örnek olarak bu ekmek fabrikasının öyküsünü açıklıyorum. Fabrikanın makineleri eski başkan tarafından 20 milyon lira ödenerek seçilmeden yedi ay önce yurda getirilmiş, fakat ortada bina olmadığı için Haydarpaşa gümrük antrepoşunda bekletilmiş ve belediye günde 3500 lira antrepo ücreti borçlandırılmaya başlamıştır. Bugüne dek belediyeimizin 2,5 milyon lirasına malolan bu plansızlığı düzeltmek için makinaları fiyatif antrepoya kaldırma girişiminde bulunarak günde 3500 lira ziyarı önleyen biziz, 22 milyon lira Gümrük Vergisini başlatmak için hükümete baş vuran biziz. Burada görüldü ki, 60 milyon liralık bir yatırım Devlet Planlama Dairesinde kaydı bile yok. Belediyemizde bir fizibilite raporu bile yoktu. Bunları hazırlatan biziz. Bina müteahhidine belediyenin son borcunu ödeyen biziz.

Belediye Başkanı Ahmet İsvan sözlerine: «Ekmek fabrikasında olduğu gibi, plansız bile başlatılmış olsa, eskiden başlanmış olan işleri bitirmeyi görev saymaktayım.» diyerek tamamlamıştır.

TÜRK-İŞ'DE İŞÇİ SORUNLARIYLA İLGİLENİYOR!

Türk - İş Birinci Bölgeye dahil illerde, işçi yapı kooperatifi temsilcileri Türk - İş Birinci Bölge Temsilciliğinde bir toplantı yaparak, işçi konut sorunlarını görüştüler.

Birinci Bölge Temsilcisi Ziya Hepbir başkanlığında yapılan toplantıda, söz alan konuşmacılar, işçi yapı kooperatiflerinin artık gayeden uzaklaştıklarını, zira bir işçinin mesken sahibi olabilmesi için asgari 60 - 70 bin liralık tasarruf sahibi olması gerektiğini, kredi olarak verilen 75 bin liranın mesken yapımını sağlayacak bir güce sahip bulunmadığını belirttiler. Toplantıya başkanlık eden Ziya Hepbir, bildiği gibi, geçen 9 Aralık seçimlerinde, Kartal Belediye Başkanlığına adaylığını koymuş, fakat işçi sınıfının Kartal temsilcilerinin bilinçli direnişiyle, tek bir oy bile alamamıştı.

ŞİLİ'DE SİYASİ TUTUKLULARIN ZİYARET EDİLMESİ YASAKLANDI

Santiago'da öğrenildiğine göre, Şili askerî cuntası, hiç kimse'nin Dawson Adasındaki tutukluları ziyaret etmesine izin verilmeyeceğini açıklamıştır.

Ülkenin en güney ucundaki adada bulunan tutuklular arasında Şili Komünist Partisi eski Genel Sekreteri Luis Corvolan da vardır.

KIZIL HAÇ'A DA İZİN YOK

Yasaklama kararı, Uluslararası Kızılhaç Örgütünü de kapsamaktadır ve Uluslararası Kızılhaç Örgütü Başkanı Roger Gallopin'in adayı ziyaret etme isteği reddedilmiştir.

Şili'deki askerî cuntanın başkanı General Pinochet, resmi haberlere göre, Uluslararası Kızılhaç Örgütü Başkanı'na hiç bir örgütün temsilcisinin Dawson Adasını ziyaretine bundan sonra izin verilmeyeceğini bir telgrafıla bildirmiştir.

Yarı resmi «Orba» Ajansına göre tutuklular kendilerini ziyarete gelenler aracılığıyla dışarıya mesajlar gönderdikleri için, bunların ziyaretçi kabul etmeleri yasaklanmıştır.

İNGİLTERE GEMİLERİ VERİYOR

Bu arada Agence France Press'in bir haberine göre, İngiltere Hükümeti, Eduardo Frei Hükümetinin 1969 yılında İngiltere'ye sipariş ettiği harp gemilerini Şili'ye teslim edecektir.

Frei Hükümeti, 1969 yılında İngiltere'ye iki fırkateyn ile 2 denizaltı sipariş etmiş, fırkateynlerden biri daha önce Şili'ye verilmişti.

Dışişleri Bakanı Collaghan bu arada İngiltere hükümetinin Şili'ye karşı izlediği siyaset uyarınca, gelecekte bu ülkeye hiç bir silah satışı yapılmayacağını açıklamıştır.

YURT EKONOMİSİNİ ETKİLEYECEK 473 ADET BARAJA İHTİYAÇ VAR

Türkiye'nin yüzey sularının tam olarak yurt ekonomisinde kullanılabilmesi için, daha 473 adet çeşitli çapta baraj inşasına ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

Ziraat Odaları Birliğinin hazırladığı resmi kaynaklı bir rapora göre gerek su kaynaklarımızın geliştirilmesi gerekse toprak muhafaza tedbirleri için, yaklaşık 150 milyar

liralık yatırım yapılması gerekmektedir.

Uzun vadeli bir planla realize edilebileceği saptanan bu barajların inşası ile çoğundan yararlanılamayan su kaynaklarımızı regüle edildiği takdirde, 4 milyon 185 bin hektarlık bir arazinin sulaması yanında, 213 bin 760 hektar arazi taşkından korunacak ve 19 bin hektarlık arazi de kurutularak tarıma elverişli duruma getirilecektir.

Ayrıca, 1 milyar metreküpün üstündeki bir miktar işe şehir ve kasabalara içme suyu olarak verilebilecektir. Yine bu barajlar üzerinde kuru lacak 317 adet hidroelektrik santralden toplam 73 milyar kilovat saatlik bir enerji üretimi sağlanacaktır.

KEBAN HAZİRAN SONUNDA İKİ ÜNİTE İLE ÜRETİME GEÇECEK

Keban Baraj Gölünde su kotu 770 metreye yükselmiştir. Suyun cebri boruların kapaklarına kadar yükseldiği ve 10 metre daha yükseldikten sonra üretime yeterli seviyenin elde edileceği ifade edilmiştir.

Kebanda su kotunun bu yıl 845 metreye yükselbileceğini belirten ilgililer EİE'nin enjeksiyon işlemlerine devam ettiğini bildirmişlerdir. Enjeksiyon çalışmaları üç ay kadar sürecek ve işçiler üç var diya olarak çalışacaklardır.

Keban Barajı Haziran ayı sonunda iki ünite ile üretime geçecek 2,3 milyar kilovat saat enerji üretecektir.

FRANSA'DA YENİ CUMHURBAŞKANI ADAYI

★ Fransa'da Sol Cephenin C. Başkanı adayı Mitterand, C. Başkanı seçildiği takdirde aralarında uluslararası telekomünikasyon şirketi olan ITT'nin de bulunduğu 9 Çok uluslu Şirketi Millileştireceğini açıklamıştır.

Öte yandan Fransız Komünist Partisi Birinci Sekreteri Georges Marchais, partisinin Mitterand'ı tam anlamıyla destekleyeceğini belirtmiştir. Fransız K. Partisinin resmi yayın organı olan «L'Humanité»'ye özel bir demec veren Marchais, 1972 yılından beri solun ortak programını uygulamakta oldukları sosyalist partisinin liderinin seçimleri kazanmasının solun ortak programının bir sonucu olduğunu da belirtmiştir.

Bilindiği gibi Fransız solu Haziran 1972 yılında birleşikten sonra, 1973 yılında yapılan seçimlere «SOL CEPHE» olarak girmiş, ve toplam oy-

ların %46. sıını elde etmişlerdi. Ancak bu büyük oy miktarına rağmen Fransa'daki seçim sisteminin sola karşı, solu engelleyici niteliğinden ötürü Sosyalist, komünist, radikal «sol Cephe» parlamentodaki 490 sandalyenin 175 ini ele geçirebilmişlerdi.

İSKENDERUN İÇİN MECLİS ARAŞTIRMASI

★ İskenderun Demir-Çelik Tesisleri ihalesinde 1 milyar liralık yolsuzluk iddiaları için Meclis araştırması istendi. 51 CHP milletvekilinin imzaladığı önergede, yolsuzluk iddialarını açığa çıkarılabilecek gizli raporların halen «Türkiye Demir-Çelik Fabrikaları Etüd ve Planlama Genel Müdürlüğü'nün Kasalarında» olduğu da açıklandı.

Verilen önergede, 1967 yılında SSCB ile yapılan anlaşma sonucu 1970'de temeli atılan ve Türkiye'nin en büyük yatırımlarından biri olan 3. Demir-Çelik Tesislerindeki ihalelerle devletin 1 milyar lira zarara sokulduğu, devlet eliyle milyonlar yaratıldığı, yolsuzluk iddialarına yüksek düzeyde bazı yöneticilerin de adının karıştığı açıklanmaktadır.

Bakanlığın saptadığı birim fiyatları düşürerek ihale kazanan, fakat sonradan çok yüksek fiyatla ihaleleri gerçekleştiren birçok firmanın isminin de yer aldığı önergede, bu firmaların sahiplerinin de zamanın iktidarına yakın kişiler hatta akrabaları olduğu iddia edilmektedir. Yolsuzluk yapılan ihalelere itiraz raporlarının olduğu fakat bunların örtbas edildiği, fabrika alt yapı tesislerinin personel lojmanlarının, taşıma işlerinin, fabrika sahası içindeki limanın ihalelerindeki yolsuzlukların tek tek açıklandığı önergede, kuruluşa ilişkin söylenenlerin bir an önce açığa kavuşması için meclis araştırması istenmiştir.

Meclise sunulan bu önerge den sonra Başbakan yardımcısı Erbakan, olaya ve yolsuzluk belgelerinin saklı bulunduğu çelik kasaya el koymuştur.

ALMANYADA İŞÇİLERİMİZ

★ Alman İnşaat Firmaları Türkiye'de izinde bulunan binlerce Türk işçisinin işine son verdi.

Baden Württemberg eyaleti ile özellikle Stuttgart ve çevresindeki inşaat firmalarının da çalışan ve halen Türkiye'de izinde bulunan binlerce Türk işçisinin işine geçtiğimiz günlerde son verilmiştir.

Türkiye'deki ev adreslerine postalanmış işten çıkarma belgelerinde kendilerine verilecek iş bulunmadığından Türk işçisinin Almanya'ya dönmesine gerek kalmadığı bildirilmektedir. Türk işçilerinden başka, ülkelerinde izinlerini geçirmekte olan binlerce yabancı işçiye daha mavi zarfı işten çıkarma mektupları gönderilmiştir.

1966-67 dönemindeki ekonomik bunalım sırasında da Alman firmaları ülkelerine izne gönderdikleri yabancı işçilerden 500 binine çıkış mektuplarını postalamıştı. Bu işle-

rin büyük bir bölümü yurda geldiklerinde kendilerinden önce gelen işten çıkarma mektuplarını bulmuşlardı.

Bu kez de en az 500 bin yabancı işçinin izinlerinden Almanya'ya dönemeyecekleri kesinleşmiştir. Stuttgart İş ve İşçi Bulma Kurumu ile Orta Neckar Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odası yetkilileri inşaat alanındaki bu işten çıkartmaların konut yapımındaki siparişlerin büyük ölçüde azalmasını neden olarak göstermiş ve işten çıkarmaların özellikle yurtlarına iznini gittiği yabancılarla uygulandığını belirtmişlerdir.

BİR SER

Federal Almanya Çalışma Bakanlığı Müsteğarlarından Dr. Ernst Kreuzaler de «yabancı işçi sorunları» konulu bir seminerde, salt serbest yabancı işçi alımına dönmenin olanaksız olduğunu söylemiştir. Böyle bir durumda aslında yetersiz ve eksik olan alt yapı ihtiyaçlarının karşılanamıyacağı ölçüde büyüyeceğini öne sürmüştür. Müsteğara göre, yeni yabancı işçi alımındaki serbesti Ortak Pazar düzeyine sınırlanmalıdır.

Türk Ortak Pazar heyetinin Berlin'de yaptığı görüşmelere Alman basınında yer verilmesi de şimdilik Alman Sanayinin yeni Türk işçisine ihtiyacı bulunmadığını açık bir belirtisidir.

Böyle durumlarda, örneğin Yugoslavya Almanya'da işsiz kalan Yugoslav işçilerinin kendi ülkelerinde de Federal Almanya İşsizlik Sigortasından yararlanmasını sağlayacak ikili anlaşmayı yapmış olmasına karşılık önceki Türk Hükümetleri Almanya'ya gönderilen Türk işçilerinin bu gibi haklarını ikili anlaşmalarla güvence altına almamıştır. Bu da önceki hükümetlerin işçi kadavralarımızın sorunlarına nasıl yaklaşıtlarını somut bir örneğidir.

HÜKÜMETE KARŞI ÖRGÜTLENİLİYOR

AP eski Ordu milletvekili ve Odalar Birliği Genel Sekreteri Şahit Pehlivanoglu ile Türkiye İşverenler Sendikası Genel Başkanı Halil Kaya «Hükümet karşı sanayicileri ve işadamlarını örgütlemek ve AP paraleline sokmakla görevlendirildiler.

Türk İşadamları ve Sanayicileri Derneğinin Tarabya yenilgisine üzerine dernek yönetim kurulu bundan sonra yapılacak toplantılarda basınla sıkı işbirliği yapma ve bütün odaların katılmasını sağlama çalışmalarına şimdiden girişmiş bulunmaktadır. Dernek yönetim kurulu, haziran ayında yeni bir toplantı üzerinde de durmaktadır. Ancak bu toplantının da Adalet Partisi Örgütü tarafından düzenlenen bir birleşim olacağı da şimdiden kesinlik kazanmış bulunmaktadır.

Nitekim DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, Temsilciler Meclisinin toplantısında «Halil Kaya'yı ve işverenleri hükümetle kasıtlı ve ülkenin iç huzurunu bozar halde cephe alışı üzerinde durması, Tarabya toplantısında alınan kesin kararla kamuoyunun ve yurtsever güçlerin ilk çıkışı olmuştur»

On Beş Günde Bir Çıkar

SAHİBİ : İnşaat Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Adına:

ERTUĞRUL TIGLAY

YAZI İŞLERİ MD. METE AKALIN
Teknik Sekreter: ERHAN GÖMÜÇ

ADRES: Halaskargazi Cad. No: 35, Kat: 1
Harbiye/İstanbul

Tel: 48 36 42 / 47 96 57

Dizgi, Baskı: ÖZGÜR GAZETECİLİK ve MATBAACILIK
İŞLETMESİ Tel: 27 62 13

Basıldığı tarih: 22.4.1974
FİYATI: 1 TL. (Bütün üyelere parasız gönderilir)

GENEL AF KANUNU TEKLİFİ ONAYLANDI

Genel Af Kanunu teklifi, Millet Meclisince onaylandı. 141-142 dışındaki aklı gelen her türlü suçların affı için mu halefet milletvekilleri adeta bir yarış halindeydiler. Sonradan bir milletvekilinin de dediği gibi, «7.2.1974 tarihine kadar bütün Türk vatandaşlarının günahları da fer'i ve mütemmim cezalarıyla birlikte af edilmiştir» diye bir madde yoktu sadece.

◆ Millet Meclisinde af tasarısı görüşülmesi sırasında olaylar çıktı ve bakanlık sıralarında bulunan İmar İskân Bakanı Ali Topuz ile Gümrük ve Tekel Bakanı Mahmut Türkmenoğlu saldırdıya uğradılar. Komando tipi saldırıların meclise kadar uzanması endişeyle karşılandı.

HUKUK SİMPOZYUMU

★ İzmir'de düzenlenen «Hukuk Simpozyumu»nda, Türk hukuk adamları, 1961 Anayasa'nın savunusunu yaptılar. Geçtiğimiz dönemlerde yapılan değişikliklerle, özünden çok şey kaybettiğini de belirten konuşmacılardan Barolar Birliği Başkanı Prof. Erem, «1961 Anayasasının eski hali ile avdet edeceği umudunda yım» derken, Prof. Hıfzı Velâdet Velidedeoğlu da Simpozyuma gönderdiği kutlama yazısında «12 Mart müdahalesinden sonra Anayasa'da hukuk devleti kavramı ile bağdaşmayan değişikliklerin yapıldığını» belirterek, «bunların parlementocaya yeniden ele alınması gerektiğini ve isteğini belirtti.

OTOSAN'DAN 26 İŞÇİ ÇIKARTILDI

◆ İki gün içinde OTOSAN fabrikasından 26 işçinin göre vîne son verildi. Otosan genel müdür vekili, işten çıkarılma nedeninin kadro fazlalığı olduğunu söylerken, işçiler «maden-iş'ten yana olduğumuz için işten atıldık» demislerdir. Öte yandan Maden İş yöneticileri bir açıklamada bulunarak işçilerin işten atılmalarının tamamen onların fabrika içindeki sendikal faaliyetlerine bağlamışlardır. Maden İş yöneticilerinin bu konudaki görüşleri şöyledir:

«Bugün Türkiye'de işçinin istediği sendikaya üye olma hakkı vardır ve bu hak anayasal bir haktır. Kimse tarafından engellenemez. Maden İş ve DISK günümüz koşullarında işçinin gerçek sendikası niteliğini kazanmış, işçinin hakkını daima korumasını bilmiştir. Sadece Otosan'da değil her yerde Disk'e bağlı sendikalara üye sayısı giderek artmaktadır. Diğer sendikalar ve işverenler bizim güçlü sendika haline gelmemizi engellemek istiyorlar.

HALİL TUNÇ KİME HİZMET EDİYOR?

★ Elektrik, Harita, Kadastro, İnşaat, Kimya, Maden, Makine, Orman, Ziraat Mühendisleri ile Mimarlar Odası İzmir Şubeleri Yönetim Kurulları ortaklaşa yayımladıkları bir bildiri ile PTT grevindeki tutumunu yüzünden Halil Tunç'u kınadılar.

Bildiri özetle şöyle: «Gelişigizisi ve programı dikkate alınmadığında bugünkü iktidarın bu sorunu çalışanlar yararına bir çözüme bağlama doğrultusunda çalışmalar yapacağını inanmamak için hiç bir sebep yoktur ve aksini savunmak için yeterli bir süre geçmiş değildir. Sayın Halil Tunç bu gerçeği bilecek durumdadır. Hal böyle iken, gözümü uzun süre bilecek yeni kanun yapma çalışmalarını gerektiren bir sorunu bahane edip yasa dışı olduğu yargı organlarımız kararına bağlanmış bir grevin yürütücülüğünü üstlenmek ve henüz ikinci ayında bulunan bir iktidarı bir zamanlar «Komünist Yöntemidir» diye reddettiği genel grevle tehdit etmekle Sayın Tunç kime hizmet ediyor? Bugün Türkiye'de ekonomik ve sosyal hayatın çalışanlar aleyhine bozulmuş olan dengesini düzeltmek vaa-diyle gelen bir iktidar var. Çalışanlardan yana olan herkese düşen görev, bu iktidara iş bulma olanaklarını verecek bir ortamı yaratmak ve savunmaktır.»

12.000 SİYASİ TUTUKLU

★ Uluslararası Af Örgütü, «Brezilya'da 12 bin siyasi tutuklu olduğunu açıkladı. Örgüt, Brezilya'daki siyasi mahkûmlara insanlık dışı muameleler yapıldığı ve bunların iş kenceye tabi tutulduğu yolunda çeşitli kaynaklardan sayısız raporlar alındığını da belirttik, bu nedenle Brezilya'daki siyasi mahkûmların durumlarını incelemek amacıyla bir «İnceleme Komisyonu» kurulacağını açıkladı.

ESKİŞEHİRDE TUĞLA FABRİKALARI

★ Yapı Sanayine önemli katkısı bulunan Eskişehir'deki 14 Tuğla ve Kiremit Fabrikasının yılda 14 milyon 43 bin 165 reks ve ateg tuğlası ile normal tuğla ürettiği açıklan- da, iki bine yakın işçi istihdam eden bu fabrikalar, genellikle köylerden gelen ve hiç bir sendikal hakları bulunmayan mevsimlik işçi çalıştırmakta, işçi ücretlerini çok düşük tutarak maliyeti düşürmekte dolayısıyla «yük maliyet ile civar fabrikalara üstünlük sağlayabilmektedir.

GECEKONDULARDA İSKÂN İZNİ ARANMAYACAK

◆ İstanbul Belediye Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada Sular İdaresi ve İETT Müdürlüklerinin gecekondu-lara iskân izni aramadan su ve elektrik verecekleri belirtildi. Karar yurttaşlar ve onların haklarının savunucusu olan Odalar tarafından olumlu karşılandı.

JAPON TİCARET BİRLİĞİNİN İLGİNÇ RAPORU

★ Bir Japon ticaret birliğinin raporuna göre, Sovyetler Birliği altın fiyatlarının artması ve enerji darlığı yüzünden gittikçe zenginleşmektedir.

Doğu Avrupa ülkeleriyle ticaret yapan Japonya—Sovyetler—Doğu Avrupa Ticaret Birliğine göre, Sovyetler Birliğinde altın rezervlerinin değeri 9,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Birlik ayrıca, Sovyetlerin bu yıl ham petrol ve petrol ürünleri satışından 2,9 milyar dolar kazanacağını da hesaplamıştır. Sovyetler Birliğinin bu yıl ticaretten kazandıkları paralarla COMECON ülkeleriyle ticareti daha da arttıracığını bildiren birlik, Sovyetlerin Doğu Bloku Ortak Pazarı üyesi ülkeleri 1975 yılına kadar petrol zammından muaf tuttuğuna da dikkatleri çekmiştir. Ancak Sovyetler, Batılı ülkelere dünya piyasası rayicinden petrol satacaklardır. Birliğe göre, Sovyetlerin petrol ihracaatı 1974'de 45 milyon metrik tonu bulacaktır.

TÜRK — ECZACILAR BİRLİĞİ MÜCADELE VERİYOR...

★ Türk Eczacılar Birliği, günlük bir İstanbul gazetesi-ne özel bir demec vererek, tüm sağlık hizmetlerinin parasız olmasını istemiştir. Konuyla ilgili olarak açıklanan hususlar şöyledir: «Bir takım zümrelere bakım ve tedavi olanakları sağlayan güvenlik tedbirlerinin devlet tarafından organize edilmesine karşıyız. Bugün ülkemizde milyonlarca kişi ilaç ve doktor tedavisi için para bulamaz durumdadır. Genel Sağlık Sigortası uygulamasıyla bu haksız tutuma bir son verilebilir. Ancak, devlete bile vergi ödemek istemiyenler tarafından karşı çıkılmalar olacaktır, fakat bu gün, halk çoğunluğunun temsilcileri işbaşındadırlar. Bu bakımdan bu kanunun en kısa zamanda meclislerden çıkması için var gücümüzle çalışırız.»

YENİ DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ

Üniversiteler arası Kurul tarafından hazırlanan Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmelğe göre Üniversite içinde siyasi ve ideolojik faaliyetlerde bulunan, propaganda yapan öğrencilere kınama ya da bir haftadan bir yıla kadar Üniversiteye devamdan men edilme cezaları verilecek. Fikirden suçunun ortadan kaldırılmasına ve düşünce hürriyeti sağlanmasına çalışıldığı bir dönemde, üniversitelerimiz ve genç arkadaşlarımız böylelikle bir «Anti-Demokratik» kanunla karşı karşıya bırakılmış olmaktadır.

Yönetmeliğe göre, rektör veya dekan, haldinde soruştur- ma açılan disiplin suçundan sanık öğrenciyi Üniversite- den uzaklaştırmakla yeten merade- bilecektir.

Hükümet ve ekonomi politikası

ARSLAN BAŞER KAFAOĞLU

Hükümet etmek hele Türkiye'de kolay değildir. Hep kötü icraat gözlere batar, başa kakılır, kimse iyi yapanları belirtmez. Türkiye'de olumlu çalışmaları övdünüz mü, hemen bir çıkarılıp suçlaması yakaya yapıştırılır. Oysa halkın emekçi ve sanatçı yönlerini savunan, ileri bir düzen kurmak için başa geçen bir iktidarı, çalışan bir hükümeti savunmak her aydının boynunun borcudur. Toplum için çalışanlar, kendi mutluluğunu halkta arayanlar, uyarma görevlerini de savsaklamadan bu iktidarın olumlu yönlerini de gözler önüne sermeli, savunmalıdır.

Hükümetin bize en olumlu yanı fiyat zamları yapılırken piyasadaki para miktarını çoğaltmamış olmasıdır. İktidara geçtiği günden bu yana hükümet, dolayan banknotların miktarını adeta sabit (Değişmez) şekilde tutmuş, bunu taşarmıştır. Tütüne geçen yıllarla ölçülemeyecek derecede yüksek fiyat verildiği, pamuk üreticilerinin alacaklarının ödendiği bir konjoktür içinde bu kolay bir şey değildir. Para hacmine hiç dokunmadan önemli sayıda köylünün gelirlerinin artışı, gerçek bir gelir artışı olarak belirlenmiştir. Devlet kesiminde üretilen malların fiyatlarının artışı ile birlikte bir kısım köylünün gelirlerinin artması ve bu artışların para basılmadan sağlanması sonucu elbette çıkar çevrelerini rahatsız etmiştir. Çünkü, para artmadan kamu kesimi ve köylü geliri artınca, bu artışlar elbette kârlardan azalma ile olanak sağlanan artışlar olmuştur. Bu arada memur maaş kat sayıları artmış, toplu sözleşmesi yenilenen işçiler de (örneğin Ereğli Demir-Çelik-Ankara Belediyesi v.b.) eski toplu sözleşmelerde karşılaşılmayacak gelir artışları sağlamıştır. Durum bu olunca, gelir dağıtımının henüz yetersiz bir ölçüde de olsa, işçi memur ve köylü lehine değiştiği anlaşılmaktadır. Ancak bu politikanın en iyice bir politika olduğu da söylenemez. Çünkü, kredi kısıtlamalarına varan böyle bir emisyon politikası, büyük sanayicilere, orta ve küçük sanayicilerin bağlılığını arttırmıştır. Türkiye'de gerek İstanbul'da ve gerekse Anadolu'nun gelişmiş endüstrilere rastlanan kentlerde (örneğin Bursa, Eskişehir gibi) büyük sermayeye dayanmayan, kendi kafası ve beynine güvenen, kendini mesleğine adanmış endüstriciler vardır. Bunların bir kısmı, büyükçe bir kısmı mühendistir. Belki de uygulanan yanlış teknik personel politikası kendilerini bu yola, bu gidişe itmiştir. Gece gündüz çalışan bu endüstricilerin çoğu aslında büyük endüstricilerin, örneğin otomotiv endüstri kuruluşlarının esiri gibi çalışırlar, onlara, ara malı, parça, bazan yatırım malı yaparlar. İşte bunlar, böyle kuruluşlar, kredi kısıtlamasından en çok zarara uğrayan kuruluşlardır. Çünkü bankalar durgunlaşan ya da azalan kredi kaynaklarını bunların sırtından karşılamışlardır. Büyük müşterilerinin hoşnutluğu pahasına orta ve küçük endüstri kuruluşlarının en haklı taleplerini bile yerlerine getirmemişlerdir. Böyle olunca da büyük bir orta ve küçük girişimci-cin sömürülmesi oranı artmıştır. Bunu şöyle bir örnekle anlatalım. Bir buzdolabı firmasına (diyalim Arçelik ya da Philips'e) parça yapan bir plastik ya da madeni eşya atölyesi-nin kredileri toplamı A miktarında ise; bu kredi ile atölye (ya da küçük fabrika) 2 A değerinde parça imâl edip, buzdolabı firmasına teslim etmekteydi. Aradan zaman geçti, kredi hacmi daralınca ya da iş hacmi arttığı halde artmayınca bankalar sistemi, bu firmanın kredisini (A-X) miktarına indirdi ya da A düzeyinde bıraktı. Bu arada ekonominin gelişmesiyle buzdolabı talebi arttı ve firma, atölyeden (2A+y) değerinde yani bir (y) miktarı kadar fazla parça siparişinde bulundu. Şimdi parça yapan firma ya bu kadar parçayı yapamam diyecektir, ya da bu miktarı yapmak için fiyat kırma zorunda kalacaktır. Hatta sipariş artmasa da krediler daraldıkça, orta çaplı ya da küçük endüstriyel kuruluşun büyük siparişiye göre pazarlık gücü azalmış olacaktır. Şimdi durum ya böyledir ya da bazı küçük kuruluşların kapılarını kapatması sonucunda, işsizlik oranının artması yönündedir. Hükümet buna bir çare bulmalı, sermayedar ile yarı esir durumundakiler arasındaki farkı anlama-lı, banka düzeninin bunları ezmesine göz yummamalıdır.

Aslında fiyat zamlarının üzerinden önemlice bir süre geçtiğine göre emisyon hacmini aynı tutma zorunluluğu da kalmamıştır. Çünkü fiyat artıp, emisyon düzeyi aynı kalsın işlemler hacminin azalacağı matematik bir gerçektir. Hükümetin önüne buğday fiyatları ile böyle bir vesile çıkmıştır. Hükümet «Emisyon hacmi artacak» diye buğday üreticisi-ne hasis davranmamalıdır.

Dünyada buğday fiyatları kiloda 4-6 lira iken, Türkiye'de en az 2-2,5 lira olmasında bir sakınca yoktur. Bu uğurda yapılacak emisyon, kredileri ve ilikiditeyi bir çözüme vardırabilir. Ama unutulmamalı ki iş burada bitmez, her parasal adım ülkemizde fiziksel adımlarla tamamlanmalıdır. aksi halde gerçek bir çözüm bulunmuş sayılmaz. Bu fiziksel düzenleme de, elverişli büyüklüğe ulaşmak için küçük birimlerin birleştirilmesidir. Bu düzenlemeyi bir an öm-

(Devamı 15'inci sayfa)

KONUT FİNANSMANI

UGUR DİNÇER

Günümüzde Türkiye'de konut açığı yüz binlerle ifade edilmektedir. Şehirleşmenin çok hızlı olması bu açığı hızla artırmaktadır. Kalkınma planları, konut yatırımlarına ayrılan miktarın tüm yatırımların %20'den fazla olmasının eko-

nomiye zararlı olacağını belirtmiştir. Amaç, konut yatırımının oranını artırmadan konut açığını kapatmaktır.

Konut üretiminde ilk aşama finansman teminidir. Bir yılda, memleketimizde konut yatırımları 6 milyar lirayı aş-

maktadır (1970'de 5.799 milyon). Bu miktarın %85'e yakın bir bölümü özel kişilerin sağladığı finansmandır. Devletin, gerek kendisinin yaptırdığı, gerekse Sosyal Sigortalar Kurumu aracılığı ile verdiği kredilerle yaptırılan konut oranı %15 civarındadır.

Şehirlerde kiralık konutlarda oturan halkın oranı 1965'de %45.8'dir ve bu oran her sene %10 nispetinde artmaktadır. Bu sayılardan ortaya çıkan şudur: Son yıllarda devletin aldığı bazı tedbirlere rağmen konut üretimi büyük çoğunlukla özel kişiler tarafından finanse edilir ve %50 fazlası kira için, yani gelir getirmesi için yapılan yapılardan meydana gelir. Diğer %50 ise kişilerin içinde oturmaları için finanse ettikleri konutlardır. Çağımızda, konut kiralamak ile gelir elde etmek ise bir çok ülkelerde vazgeçilmiş ve devlet tarafından kısıtlanan bir yoldur. Gerek kiralari dondurmak, gerek vergileri arttırmakla devlet, özel sektörü bu sahadan soğutmak çabasında dır. Kiralık konut ihtiyacı ise devlet girişimleri ile sağlanmaktadır.

Konut sorununun çözümlemesi her ailenin mutlaka bir konuta sahip olması demek değildir. Konut sorununun çözümlemesi, herkesin sıhhi ve minimum şartları sağlayan konutlarda yaşaması demektir. Yeni kurulan bir aile elbetteki bir konuta sahip olamayacaktır, çünkü bir konut sahibi olacak kadar üretmemiş ve gerekli birikimi yapmaya kadar bir ailenin kiralık konutta oturması doğaldır. Devlet konut kredisine ayırdığı kaynakları kiralık konut üretimine kaydırarak küçük fakat yeterli, çok sayıda üniteler üreterek halkın ihtiyacını karşılamalıdır. Devlet kredileri ile halkın tümüne konut sahibi olma olanağı sağlanamadığına göre, halkın küçük bir bölümüne konut kredisi vermek dengesiz bir uygulamadır.

İmar ve İskan Bakanı Ali Topuz'un geçenlerde verdiği beyanat, hükümetin bu yönde bazı kararlar alma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Belirtildiğine göre, şimdiye kadar kişilere konut kredisi veren kamu kuruluşları kaynaklarını, devletin planladığı kiralık konut üretimine yönelteceklerdir. Bu olumlu davranışta dikkat edilmesi gereken şey bu kaynaklar ile mümkün olduğu kadar çok sayıda konut üretmektir. Şimdiye kadar çeşitli sınırlamalara rağmen, devletin verdiği konut kredileri ile yapılan konutlar Türkiye şartlarına göre minimum standartların çok üstünde, pahalıya mal olmuş yapılardır. Kiralanmak için yapılan konutların bu tarzda yapılması halinde, üretilen konut sayısı aynı kalacağından uygulamanın sağlayacağı yarar ortadan kalkar. Koşulları ve olanakları tam değerlendirerek yapılacak bu tip girişimlerin çok yararlı olacağı kanısındayız.

Emeklilik ve derece kayıpları önlenmelidir

Yazan: MACİT BAYER

İnşaat Mühendisliği'nin en önemli ve kanuni çalışma alanı olan Proje büro işletmeciliği, teknik sorumluluk hizmeti, şantiye şefliği, müteahhit şantiye şefliği hizmetleri kanunlarla belirlenmiş ve ancak mühendislerce yapılması mümkün olan hizmetlerdir. Bağ-Kur tatbikatından evvel bu hizmetleri yapanların emekliliklerini kabul eden bir kuruluş bulunmaktaydı. Bazı arkadaşlar kendi primlerini ödemek şartı ile bazı firmalarda kendilerinin hizmetli göstermek sureti ile bu kayba uğramadılar. Ancak çoğunluk bu kayba uğramış bulunmaktadır. Bir inşaatın projelerini yapan ve Teknik sorumluluğunu yüklenen Mühendis vergi dairesine karşı vergi mükellefi olarak vergisini verdi fakat müteahhitte bu teknik sorumlunun sigortalanması şartı konulmadı ve bu hakkı zayıf oldu. Böylelikle iş emniyeti ve teknik yönden inşaatın her türlü sorumluluğunu taşıdık ve hertürlü kaza ve vazife ihmallerinden Müteahhitten evvel bizler arandık ve kanun karşısına çıkartıldık fakat kendi emniyetimiz yönünden hiçbir hizmet olanağından faydalandırılmadık. Müteahhitlerden maliyetle oranlı götürü Sigorta primini alan devlet bizlerin sorumluluğu altında çalışan her sınıftan Emekçinin sigortasını düşündü, ama enaz bu Emekçiler kadar tehlikeli içinde çalışan, diplomalı biz emekçiler nazara alınmadık ve mağdur edildik.

Kısacası bir inşaat işyeri-

— 2 TOPLANTI —

● Uluslararası büyük Barajlar Komisyonunun (C.K.G.B - I.C.O.L.D.) 42. İcra Heyeti toplantısı 13 - 16.5.1974 günlerinde Atina'da yapılacaktır. Toplantıdan sonra, 17-23.5.1974 günlerinde teknik inceleme turları tertiplenmiştir.

● Uluslararası Mimarlar Birliği, Uluslararası Sağlık Örgütü ve Uluslararası Hastahane Federasyonu tarafından ortaklaşa düzenlenen Beşinci Uluslararası Sağlık Semineri, 17 - 24 Kasım 1974 günlerinde Kenya'nın Nairobi kentinde toplanacaktır.

Sağlık yapılarının sınırlı kaynaklarla planlanması ve inşası konusunun ele alınacağı seminare mimar, mühendis, doktor, başhemşire, idareci ve konu ile ilgili diğer uzmanlar katılacaklardır.

nin sigorta primine esas olan işyeri emniyetinden sorumluyuz ama o iş yeri için ödenen sigorta priminin dışında yız.

İkinci husus: Yukarıda belirtilen çalışma sahaları, kanunlarla ancak İnşaat Mühendislerinin yapacağı işler: ve bunları serbest çalışan mühendislerin yapabileceği, yine kanunlarla sınırlandırılmış. Bu işlerde çalışıyorsanız, vergilerinizi bu işlerden elde ettiğiniz kazançlarla ödüyorsunuz ve bunlar işitilecek belgeler olarak oda kayıtlarında ve Maliye defterlerinizde mevcuttur; bu sırada yaptığınız iş sizi tatmin etmiyor veya formasyonunuza uygun bir işi Devlet dairesinde buluyorsunuz veya bizzat resmi iş teklifi alıyorsunuz. Burada karşınıza şu durum çıkıyor:

Mezuniyetinize göre arka daşlarınız şu derecede ama siz onlardan 3 derece aşağıda olacaksınız, çünkü resmi yerde çalışmışlığınız yok, serbest Mühendislik hizmetlerinin de çalıştığınız sürenin 2/3. nü nazara alabiliriz.

Kanunların ancak mühendislerce yapılma şartını koştuğu hizmetlerde çalışmış olmanızın mükafatı.

Resmi dairelerde belirli formasyonlara ulaşmış mühendislerce yürütülebilecek işlerin yerleri boş. Yarı özerk yerler mukaveleli mühendis olarak bu işi hallediyorlar, oralarında da her yetişmiş yanına bir veya iki arkalı kişi yüklemek sureti ile.

Yukarıda arzettiğim hususlar odamızın yöneticileri tarafından bilinen ve mücadelesi yapılanlar olduğunu biliyorum. Dileğim odurki:

Odamız arşivlerinde mevcut, serbest çalışırken aramızdan zamanış ayrılanların arkada bıraktığı sosyal güvensiz ve garantisiz dul ve yetimlerine yenilerini ilâve ettirmiyelim.

Serbest çalışıp, kanunların öngördüğü amme hizmetlerini yapmış, vergisini ödemiş, mühendisliğin aranan formasyonlarına erişmiş kişilerin devlet personeli dairelerinde hor görülmesine son verelim.

NETİCE :

1 - Serbest çalışan Mühendislerin Devlet dairelerine girişlerinde intibaklarında kayıp olmaması.

2 - Serbest mühendislik hizmetlerinde çalışanların Bağ-Kura kadar geçen veya resmi yere girmeleri süresine kadar geçen sigortasız sürenin borçlandırılmak sureti ile kayba uğratılmamalarının temini.

PERSONEL KANUNU

TEKNİK ELEMAN

EFENDİM,
AYAKLARINDAN
BAŞ AŞAĞI İKİ GÜN
ASILIKSA
KÜPTEN KURTULUR...

KAYNAR SUYA
SOKALIM
O ZAMAN
PAHA RAHAT
CIKAR !..

KULAKLARINI
KESMEK
EN İYİ ÇARE
O ZAMAN
KÜP KOLAYCA
ÇIKAR ...

KAFASINI
KESELİM !..
BAŞKA TÜRLÜ
ÇIKMAZ ...

TEK DOĞRU ÇÖZÜM YOLU KÜPÜN KIRILMASI DİR !

Kurultaydan notlar ve tebliğler

Teknikleşen dünya- teknokrat ve politikacı

Hollanda'nın ünlü eğitim kurumlarından Utrecht Üniversitesi'nin kuruluşunun 335. yıldönümü nedeniyle Utrecht Öğrenci Birliği Kültürel Faaliyet ve Araştırma Komitesi, «Teknikleşen Dünya ve Politika» konusunda Uluslararası bir Sempozyum düzenlemiştir. Yönetim biçimleri ve gelişmişlik dereceleri farklı 30 ülkenin önde gelen siyaset adamına bazı sorular yöneltilmiş ve politikacıların uzmanlaşma, teknikleşme sorununa bakış açıları saptanmak istemiştir.

Aşağıda, sayın B. Ecevit'in sempozyuma gönderdiği yazılı cevabını bulacaksınız.

Politik görüş sahibi yurttaş ile politikacı arasındaki ilişki konusunda: Bu konudaki fark ve ilişki, günü müzde, özellikle demokratik toplumlarda oldukça büyük bir değişiklik geçirmektedir. Kitle eğitimi ve kitle iletişiminin bir sonucu olarak, yurttaşın yönetime katılma olanağı sürekli olarak artmaktadır. Dolayısıyla bu politik görüş sahibi yurttaşlar, politika ve politikacılar üstünde etkinliklerini giderek daha büyük ölçüde duyurmaktadırlar. Yurttaş politik bir görüşe bağlı olsada, oy sağlama kaygılarıyla bağlı değildir. Çeşitli çıkar gruplarının arasında dengeyi koruma kaygısı duymamaktadır, ve ortalama bir politikacıdan daha özgür olma eğilimindedir. Bu açıdan yurttaşlar, özellikle ilerici düşüncüde olanlar, bugün politikada, ortalama politikacıları ardından sürükleyen, yol gösterici ve daha radikal bir güç durumuna gelmişlerdir. ...

Kanımsa, politik kişilik ve kurumların itibar ve yetki lerinin günümüzde azalmakta oluşunun başlıca nedeni budur. ...

Bu duruma ancak demokratik sistemi yeniden düzenliyerek çare bulunabilir. Bunun yolu, karar almaya ve yönetime, klasik demokrasilerde öngörüldüğü gibi daha büyük ölçüde doğrudan doğruya katılmanın kurumlaştırılması olabilir.

UZMANLAR KONUSUNDA:

Türkiye'de uzmanların genel politik sorunlarda etkisi gittikçe artmaktadır; ancak, bu daha çok ilerici partiler arasında olmaktadır. İlerici partiler, uzmanların etkisine tutucu parti-

Bülent Ecevit

lere oranla daha istekli olarak boyun eğmektedirler.

Ben kendi adıma, hemen hemen bütün konularda uzmanların tavsiyelerine dayanırım, ancak bu, halkla sürekli ve doğrudan doğruya temas yoluyla yaptığım kendi gözlemlerimi ihmal etme ölçüsünde değildir. Uzmanların tavsiyelerine gittikçe daha çok dayanmakla birlikte, halkın gene de kendi sorunları konusunda uzmanlardan daha çok şey bildikleri inancındayım.

Benim kişisel tecrübeleri me göre, uzmanların tavsiyelerinden yararlanmanın en iyi yolu, tavsiyelerini siyasetal terimlerle açıklayabilecek ve izlenecek yeni tutumları aydınlatarak anlatabilecek yetenekte bir uzmanlar kadrosu ile sürekli olarak işbirliği yapmaktır. Böyle bir kadro, siyasal bir görüşe bağlı, hatta siyasal bakımdan etkin, akademik ve aydın çevrelerce kabul edilmiş uzmanlardan oluşmalıdır.

Son yıllarda böyle kişilerden oluşan bir danışma kurulu kurduk ve bu kurulu Partinin en yüksek karar organı ile birleştirdik. Bu son derece yararlı oldu.

TEKNOKRASİ KONUSUNDA:

Çağımızda, hatta Türkiye gibi sanayi bakımından yeterince gelişmemiş bir ülkede bile kesinlikle bir teknokrasî eğilimi vardır. Kanımca bu kaçınılmaz bir şeydir. Ancak benim görüşümce, teknokratlar yönetime ve siyasal kararlara katılmak fakat egemen olmamalıdır.

Politikacı, teknokratların artık siyaset ve yönetim alanının dışına çıkarılmayacakları gerçeğini kabul etmek zorundadır. Öte yandan teknokrat da bir topluma önderlik edemeyeceğinin ve politikacılarla, beşeri (sosyal) bilimlerde dahi yetişmiş aydınlar, ya da yöneticilerle, halk yığınlarıyla bir uzlaşmaya varmazsa topluma yabancılaşmakla tan bile kaçınılmaz olduğunu bilincinde olmalıdır.

«ÖZGÜR İNSAN»
DERGİSİ NİSAN 1974
SAYISI —

150 bin teknik elemanın sorunlarını tartışan birinci kurultayımız 13 Nisan günü saat 9.30 da D.S.I. salonunda toplandı.

Başkanlık divanı oluşturulduktan ve «Kurultay kararları ve Bildiriler Komisyonu» seçildikten sonra Tertip Komitesi Başkanı Fevzi Küpeli açış konuşmasını yaptı. «1970 sonrası baskılarından, teknik personelin olanaklarını kısıltısından ve yabancı teknik personele verilen haklardan» söz açan bu konuşmanın tam metnini iç sayfalarda yayınlıyoruz.

Daha sonra kurultaya gönderilen başarı mesaj ve telgrafları okundu.

Konukların yaptığı konuşmalarda teknik eleman sorunlarının ağırlığı kendini duyuyordu.

BAYINDIRLIK BAKANI EROL ÇEVİKÇE

«Halkın sorunlarının tartışıldığı siyasal oluşumlar vardır. Bu kurultay da böyle bir oluşum getirecektir. Teknik elemanların burada belirlenen güç birliğinin yansımaları olacak ve bize de önemli görevler düşecektir. Sadece özel sorunlarımızın değil, genel ölçüde halkın ve Türkiye'nin sorunlarının ele alınacağını biliyoruz»

ENERJİ ve TABİİ KAYNAKLAR BAKANI CAHİT KAYRA

«Türkiye, çok kompleks bir dünya konjonktürü içinde sanayileşme adımı atmak üzeredir. Büyük bir nüfusa sahip ülkemiz için, teknik güç yanında tabii kaynakların, öz kaynaklarımızın iyi değerlendirilmesi bu gelişim içinde yer almaktadır. Türk kamuoyu bu kurultayın çalışmalarını dikkatle izleyecektir»

GIDA—TARIM ve HAYVANCILIK BAKANI KORKUT ÖZAL

«Amaç, kısa ve uzun vadede dengeli, doğru bir çözüme varılmasıdır.

Yabancı teknik elemanların kullanılması ile mücadele teknik gücün organize edilmesiyle mümkün olacaktır.

Teknik personelin sorunları çözümlenmezse, Türkiye'nin mevcut ekonomik gelişmesini idame ettirmesi mümkün değildir.»

Sunulan tebliğler üzerine yapılan tartışılarda sömürü çarkını belirleyen çok önemli konulara değinildi.

İlerde bütün kurultay çalışmalarını bir kitap halinde yayımlanacağı için tebliğleri kısaca sunmakla yetiniliyoruz.

KURULTAY TERTİP KOMİTESİ BAŞKANI FEVZİ KÜPELİ'NİN AÇIŞ KONUŞMASI

Yurtsever teknik elemanların içinde bulundukları koşulları tartışarak, sorunlarını ve isteklerini kamu oyuna ve ilgililere ulaştırmak, halkımızın çıkarları doğrultusunda sürdürdükleri mücadeleye yeni bir hız kazandırmak amacıyla Türkiye'de ilk kez toplanan ve 70 bini örgütlü 150 bin teknik elemanı temsil eden 29 örgütün oluşturduğu «Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı'na hoş geldiniz.

Bu kurultayın anlamı, teknik elemanların yıllardır giderek ağırlaşan çalışma ve yaşama koşullarında yatmaktadır. Bu koşullar şöyle özetlenebilir:

1. Bugün, teknisyeninden mühendisine kadar her teknik eleman, bilgisini, tecrübesini, yaratıcı gücünü halkın hizmetine sunamamanın, mesleğini uygulayamamanın verdiği huzursuzluk içindedir.

2. İşsizlik ve ücret düşüklüğünün teknik eleman üzerinde yarattığı baskı, dayanılmaz bir düzeye ulaşmıştır.

3. Teknik elemanın halkına hizmet etme ve hakettiği ücreti alma yolundaki her atılımı yıllardır antidemokratik baskılarla engellenmiştir.

1970 sonrası ise, ana hatlarıyla ortaya koyduğumuz bu koşullar yeni boyutlara ulaşmış, teknik elemanlar, tüm ÇALIŞAN kesimler üzerindeki akıl almaz antidemokratik ve ekonomik baskılardan paylarını almışlardır. Bu dönemde, çıkarılan Personel Kanunu ile Teknik eleman ücretleri fiilen düşürülmüş, diğer kamu personeli sendikaları ile birlikte teknik eleman sendikaları da kapatılmış, meslek kuruluşları yok edilmek istenmiş tüm yurtsever teknik eleman örgütleri antidemokratik ve yasa dışı uygulamalarla karşı karşıya kalmışlardır.

Bu dönem, aynı zamanda, yabancı çıkarlarına, yabancı teknolojiye ve yabancı teknik elemanlara kapılarımızın ardına kadar açıldığı, kendi teknik elemanlarımız kamu hizmetinde 1200 lira aylık alırken, yabancı uzmanların 70000 lira aylıkla çalıştırıldığı, ekonomimizin yabancılar tarafından tamamen denetlendiği bir dönem olmuştur.

Fakat, 1970 sonrası, aynı zamanda, yurtsever teknik eleman kitlesine kendisini bölücü ve yokedici bütün çabalar karşısında, tam bir dayanışma içinde örgütlü bir mücadele vermek bilincini aşıl原因 bir dönemdir. Bugün, teknik eleman kitlesi bilmektedir ki, verdiği mücadele, halkının bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır; ve bu mücadele, bütün ÇALIŞAN kesimlerle birlikte yürütülmek zorundadır. Mücademiz bugünkü yakın hedefi, bilgi, tecrübe ve yaratıcı gücümüzü, demokrat düşüncelerimizi halkımızın hizmetine sunabilmek için gerekli olan demokratik ve ekonomik hakları almaktır. Yani sendikal örgütlenme, toplu sözleşme ve grev haklarının elde edilmesi.

Biz Teknik Elemanlar, böyle bir mücadelenin sürekliliğinin bilincinde olarak, gelişen demokratik koşullar paralelinde mücadelenin gücünü arttırmak, yöntemini gözden geçirmek amacıyla bu kurultayı toplama ihtiyacını duyduk.

Sorunlara bakış açımızın ve önerilerimizin açıkça ortaya konacağı bu kurultayın, aynı zamanda halkımızın demokrasi ve özgürlük özlemlerinin ürünü olan bugünkü hükümeti de uyarıcı ona yol gösterici olacağına inanıyoruz.

Tertip Komitesi adına Kurultay'a başarılar diler saygılarımızı sunarım.

Kurultay Başkanı Teoman Öztürk'ün kapanış konuşması

Kurultay Başkanı Teoman Öztürk, Kurultayın bitiminde yaptığı kapanış konuşmasında, 150 bin teknik elemanın kuruluş ve 400'den fazla delegeler ile temsil edildiği kurultayın ekonomik ve demokratik mücadelede örgütlenme düzeylerini geliştirdiğini söylemiş ve özetle şöyle konuşmuştur: «Kurultayımız örgütlenme düzeyimizi ve dayanışmamızı

zı daha da güçlendirecek olan noktaya ağırlık vermesini bilmiştir. Ekonomik ve sosyal haklarımızın etkin bir biçimde savunulmasını sağlayacak sendikal haklar konusunda tam bir görüş birliğine varmış ve başlıca hedeflerden biri olarak mücadele önerilerini geliştirmiştir.»

«Demokratik ve ekonomik haklarımızı elde etmede sağlayacağımız sadece teknik elemanları güçlendirmekle kalmayacak, tekeldi sermaye cephesine karşı demokratik cephesini de güçlendirecektir.

Teknik elemanların hizmetlerini halkımıza gerekli ve yeterli bir biçimde sunamayışlarının nedenleri

Teknik elemanların, teknik bilgi ve hünerlerini halkımız yararına kullanamamaları, Türkiye'nin içinde bulunduğu somut şartların doğal bir sonucudur.

Ülkemiz, ekonomisi, siyasal yapısı, yönetim aygıtı, eğitimi, kültürü, kısaca ağı yapı ve bütün üst yapı kurumları, birbiriyle kaynaşmış olan uluslararası tekelleri sermaye ile yerli sermayenin hakimiyetindedir. Bu egemen çevrelerin kontrol ettiği tüm yatırımlar ve hizmetler, halkımızın sorunlarını çözme yönünde değil, azami kâr sağlayacak yeni pazarlar ve çıkar alanları yaratmak yönündedir. (...)

Böyle bir sömürü düzeni içinde, ülkemizin geri bırakılmışlıktan kurtulacağını ve tüm çalışanların yaptığı hizmetlerin ve yarattığı değerlerin halkımıza ulaşacağını sanmak, kendimizi aldatmak olur.

Ülkemizin bugün içinde bulunduğu şartları doğru olarak belirleyebilmek, sağlıklı sonuçlara ulaşabilmemiz açısından zorunludur, bu bakımdan, bugüne nasıl gelindiğine kısaca bir göz atmakta yarar olacaktır.

Osmanlı Devleti, gelişen batı tekellerinin bütün arzularına açık, farklı çıkarların ülke kaynaklarını yağmalamak için birbirleriyle çatıştığını, emperyalist bir sömürü düzeninin arenası durumundaydı. (...)

İşgalci emperyalist güçlere karşı kazanılan Milli Kurtuluş Savaşı ertesinde, ülkede ulusal bir ekonomi - politika yaratılmasına dönük çabalara girişildi. Ancak, gözleri hâlâ ülkemizde kalan yabancı tekeller ve onlarla ortak olmaya gönüllü çevreler tarafından, bu çabalar baltalanmaya başlandı. (...)

Giderek yerli müttefiklerini geliştiren ve yeni sömürü yöntemleri uygulayan uluslararası tekelleri sermaye, bu sefer daha farklı bir biçimde ülkemize yerleşmiş oldu.

Günümüzde sanayi, ticaret ve bankacılık alanlarında kaynaşarak tekelleşme yönünde güçlenen sınıflar, (...) güdümlemedeki siyasal iktidarların yatırım, planlama, ücret, personel v.b. teşvikleri ile alabildiğine güçlenmiş ve sömürü ağını ülkemizin en ücra köşesine kadar yaygınlaştırmıştır.

Uluslararası tekelleri sermaye, ülkemizde kendi aşırı kâr hedeflerine yönelik ve tüketim malları üretimine ağırlık veren orta ve

hafif sanayi geliştirerek sahte bir sanayileşme görüntüsü yaratabilmektedir. Bunun yanı sıra, sermaye ihracı dışında teknik bilgi, yabancı teknik eleman, patent, royalty gibi unsurlar arasındadır. Yabancı sermaye, bu bakımdan, payının yarısından az olduğu şirketlerde ve kuruluşlarda dahi kesin denetimini bu unsurlar aracılığı ile sağlayabilmektedir. 1970 yılında teknik hizmet tutarı 237 milyon TL. iken, yabancı teknik hizmet tutarının 1 milyar 343 milyon TL'na ulaşması (ki biri diğerinin altı mislidir) bu gerçeği belirtmekte yeterlidir.

Kısacası, tekelleri kapitalizmin içinde boğalamak zorunda olduğu buhranların zararları, emperyalizmin hegemonyası altındaki ülkemizin ve diğer ülkelerin halklarına ödetilmektedir.

Buraya kadar söylediklerimizi belgelemek bakımından aşağıdaki kısa örnekleri belirtmekte yarar görüyoruz:

— Ticaret Bakanlığının bir raporuna göre, yabancı sermaye ile kurulmuş, 120 büyük firmanın 70'inde yabancı sermaye yarıdan fazla hisseye sahiptir. 1952 - 1972 arasındaki 20 yıllık süre içinde giren yabancı sermaye, ülkemizin öncelikle ihtiyaç duymadığı tüketim malı üretimine yatırım yapmış ve sermaye birikiminin % 53'ünün şimdiden dışarıya transfer etmiştir. Ülkemize giren 1 milyar 800 milyon TL. tutarındaki yabancı sermayeye karşılık, yabancı sermaye yasalarına tabi şirketlerin sermayeleri toplamı 1972 yılı sonu itibarıyla 4 milyar lirayı aşmıştır.

— Yeraltı kaynakları yabancı çıkarların hizmetine sunulmuş bulunan ülkemizde yüzey suyu potansiyelinin ancak % 4'ü değerlendirilmekte, bunun yanında kullanılan enerjinin % 70'i fuel - oil'den elde edilmektedir. Enerji darlığının dünyayı sardığı bir sırada, petrolollerimizin yabancı şirketlerin elinde olduğu ülkemizde bu durumun kimin çıkarına olduğu açıkça ortadadır.

— Üçüncü 5 yıllık kalkınma planı incelendiğinde, ara malı ve yatırım malı ithalatının tüm ithalatımızın % 90'ını oluşturduğu buna karşılık makina ve makina aksamı gibi yatırım ve ara malı ihracatımızın % 05 gibi güdük bir paya sahip olması, sanayi yatırımlarının ne derece ülkemiz yararına olduğunu ortaya koymaktadır.

— «Yerli Oto Sanayii» adı verilen ve büyük yatırımların gerçekleştiği bir alanda maliyetin önemli bir bölümünü ithal edilen parçalar oluşturur ve binek arabasının maliyetine göre yerli işçilik oranı % 10 civarında kalmaktadır.

Bu örnekler rahatça çoğaltılabilir, ancak tebliğimizin amacı bakımından bu kadarını yeterli buluyoruz.

Sonuç olarak:

— Milli gelirin % 32'sinin toplam nüfusunun % 1'i tarafından alındığı.

— 80 milyarlık bir bütçe, spekülasyon yo-

lu ile yaratılan suni değer artışının 100 milyar bulduğu,

— Kalkınma, refah, sanayileşme, gelişme gibi süslü lafların arkasında, yukarıda belirtilen gerçeklerin yattığı ülkemiz;

Uluslararası tekelleri sermaye ve yerli müttefiklerin ekonomik, siyasal, ideolojik egemenliği altındadır.

TEKNİK ELEMANLAR

Bu genel şartlar içinde teknik elemanların özel durumları nelerdir?

Böylece belirlenen şartlar altında, değişik eğitim aşamalarından geçerek ve çeşitli mesleki formasyonlar kazanarak sayıca 100 bine yakın bir teknik güç oluşturan teknik elemanların hizmetlerini halka götürmeleri doğal olarak imkânsızdır. (...)

Aslında ülke ve halkımız yararına değer yaratabilecek yapıya ve potansiyele sahip olan teknik elemanların günümüz şartlarında verimli olamayışı, bu şartların doğurduğu istihdam politikasının kurbanları olmalarından ileri gelmektedir. Teknik elemanların % 45'inden fazlası «hizmet kesimi» denilen, üretimle doğrudan ilişkili olmayan alanlarda israf edilmektedir. Öte yandan, sermayenin yoğunlaşması, süresi içinde giderek sayıları azalan özel meslek uygulama bürolarının hizmetleri de, mevcut ekonomi politikasının kontrolündedir.

Teknik elemanların yetki ve sorumluluklarının tayin edilmeksizin boşlukta bırakılması, çeşitli teknik meslek disiplinleri arasında suni sürtüşmeler doğurmakta, bu ise eğitim ve uygulamada köstekleyici bir unsur olmaktadır. Yabancı kültür ve teknolojinin etkisi altındaki bir düzende yetişen teknik elemanlar bu eğitimlerini tamamladıkları zaman da işsizlik tehdidi ile karşılaşmakta ve kimileri eğitim gördükleri alanlardan, geçimlerini temin edebildikleri herhangi başka bir alana kaymak zorunda kalmaktadırlar. (...)

Bu düzen içinde teknik elemanların hizmetlerinin -ne kadar iyi niyetli olursa olsun- halkımıza ulaşması mümkün değildir;

— Çünkü, teknik elemanın emeğine ihtiyaç gösteren yatırımlar ülke yararına değil, yabancı menfaatleri en çoğa çıkarıcı biçimde planlanmaktadır.

— Ve yine çünkü, ülkemizdeki yatırımların yönlendirilmesi, planlanması ve uygulanması süresinde karar verici durumda olan politik mekanizma, dışı bağımlı bir ekonomik sistemin parçasıdır.

Birçok alanda teknik elemanlar, yabancı sermayenin denetim görevlilerinin, karar verici mevkilerde bulunan yabancı teknik elemanların emirlerine verilmiştir. Bu durumda kalanlarımız, yabancı sermaye egemenliğinin tekni kelemenlar üzerindeki etkisini her an yaşamaktadır.

SONUÇ VE ÇÖZÜM

İçinde bulunduğumuz şartlar; emeğimiz üzerinde böylesine bir sömürünün hakimiyetini zorunlu kılmaktaysa, bizler hangi şartlarda bundan kurtulabilir ve hizmetlerimizi

Kurultaya gönderilen mesaj ve tel'graflar

Yurt ve ve meslek sorunlarını görüşmek ve bunlara uygun çözüm yolları araştırmak maksadıyla bir teknik eleman kurultayı toplanmış olmasını memnunkle karşıladım. Temsil ettikleri kuruluşlar adına toplantınıza katılan seçkin delegeleri ve sayın davetlileri en iyi temennilerle selâmlar, kurultay çalışmalarının başarılı ve gayesi için verimli olmasını dilerim.

CUMHURBAŞKANI
FAHRI KORUTÖRK

Teknik eleman örgütleri tarafından düzenlenen Birinci Teknik Eleman Kurultayı'na nazik davetinize teşekkür ederim. Kurultayda bulunmak maalesef mümkün olmadı.

Yurt kalkınmasında feragat ve fedakârlığın en güzel örneklerini veren, müreffeh Türkiye'nin imarcıları teknik

elemanlarımızın kurultayında alınacak kararların, teknik elemanlarımızın sorunlarına ı-şik tutması temennisiyle Kurultay'a başarılar diler, güzide topluluğunuz selâmlarım.

CUMHURİYET SENATOSU
BAŞKANI
TEKİN ARIBURUN

Teknik eleman örgütleri tarafından düzenlenen Türkiye Birinci Teknik Eleman Kurultayı'na vaki davetiniz için teşekkür eder, kurultayınızın camianıza ve memleketimize uğurlu olmasını temenni ederim.

MİLLET MECLİSİ
BAŞKANI
KEMAL GÜVEN

Türkiye Birinci Teknik Eleman Kurultayı' için çağrınıza teşekkür ederim. Teknik elemanların maddi ve manevi huzur içinde çalışıp yaşayabilmesi ekonomik gelişmemizin

ve çağdaş teknolojinin de temel koşullarındandır. Teknik hizmetlerin üretim içindeki önemi elbette ki küçümsemez. Bu bakımdan teknik hizmetlerdeki sorunların çözümü teknik elemanların ekonomik ve sosyal haklarına kavuşmaları hizmetimizin de içten dileği ve amacıdır. Kurultayınızın Türk Teknik Elemanları için yararlı olmasını sizin kurultaya katılan dernek ve odaların değerli temsilcilerinin sürekli başarılarını dilerim. Saygılar sunarım.

BAŞBAKAN
BÜLENT ECEVİT

Örgütünüzün Birinci Kurultayı'na beni davet etmek suretiyle gönderdiğiniz nazik ilgiye teşekkür eder, başarılı çalışmalarınızın devamını dilerim. Saygılarımla.

DEVLET BAKANI
ORHAN EYÜBOĞLU

Teknik Eleman Örgütleri tarafından düzenlenen Türkiye Birinci Teknik Eleman Kurultayı'na hükümet çalışmalarını nedeni ile katılamadığım için üzüntülerimi bildirir, şahsınızda tüm örgüt ve üyelerine başarılar dilerim, saygılar sunarım.

MALİYE BAKANI
DENİZ BAYKAL

Türkiye Birinci Teknik Eleman Kurultayı Başkanlık Divanına,

Teknik elemanların ekonomik ve demokratik mücadelelerindeki bu güçlü yeni adımı kutlar, başarılar dileriz.

Selimiye Cezaevinde tutuklu Teknik Elemanlar adına

MİMAR
YAVUZ ÖNEN

Kurultayımıza ayrıca, Türkiye Birlik Partisi Ge-

nel Başkanı Mustafa Timisi, Güven Partisi Genel Başkanı Turhan Feyzioğlu,

İzmir Belediye Başkanı İhsan Ayanak,

Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Tahsin Özgüç,

Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Yusuf Vardar,

Tüm Teknikerler Derneği Eskişehir Şube Başkanlığı,

Erzurum İnşaat ve Tesisat Mühendisleri Derneği, Mühendisler heyetli adına Başkan Turgut Kuban (mimar - müteahhit),

ODTÜ, Mimarlık Fakültesi Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu adına Hasan Sıdemilli-oğlu,

Türkiye Yapı Teknisyenleri Derneği Genel Başkanı Necmettin Çihan

tarafından da başarı telgraf ve mesajları gönderilmiştir.

halkımıza sunabiliriz?

Teknik elemanların hizmetlerini halka sunabilmeleri hangi şartlarda gerçekleşir?

Yukarıda incelediğimiz şartlardan çıkan sonuç, teknik elemanların çıkarlarının mevcut ekonomik, sosyal ve siyasal yapı ile çeliştiğidir; şu halde bizler, içinde bulunduğumuz objektif durum gereği halkımız safında hakim güçlerin karşısında yer alıyoruz.

Emeğimizin halkın hizmetine girebilmesi, ülkemizin her alanda bağımsızlığını kazanmasına, sömürüye dayanan düzenin sona erdirebilmesine bağlıdır. Geleceğimiz, üretim güçlerinin özgürce gelişebileceği, kafa ve kol emeği arasında farklılaşmanın olmadığı, emeğin yabancılaşmadığı bir düzene kavuşabilmemize bağlıdır. Bu gerçek, bize bir avuç sömürücü azınlığın karşısında amekçi yığınlarla birlikte olduğumuzu öğretir.

Ancak bu bilinçli atacağımız her adım yere basacak ve mücadelemiz başarıya ulaşacaktır. Sesimizi duyurabilmemiz ve etkili olabilmemiz için ortak hedefler çevresinde toparlanmak, güçlü bir biçimde örgütlenmek gerekir. (...)

Demokratik hak ve özgürlüklerin temeli, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüdür. Önümüzdeki adım, hak ve istemlerimizi elde edebilmek, mücadelemizi güçlendirmek için sendikal örgütlenmeye, grev ve toplu sözleşme haklarına kavuşmaktır. (...)

Teknoloji ithali ve beyin göçü

Teknoloji, bilimin ve tekniğin üretimde uygulanma biçimi gösteren ve sanayideki ilerleme ile birlikte gelişen bir unsurdur. Bir ülkedeki teknoloji birikimi, üretimin niteliği ile doğrudan bağlantılıdır.

Türkiye sanayileşme ve kalkınma düzeyi düşük, geri kalmış bir ülkedir. Sanayi tüketim malları üretimi üzerine kurulmuştur. Yatırım malları üretimi sanayiye çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. 3. Beş Yıllık planın verdiği sayılara göre, ara malı ve yatırım malları ihracatta binde 5 gibi çok düşük bir oranda kalırken, ithalatta % 90 gibi yüksek oranlara ulaşmaktadır. Bu açıdan dış ülkeler için uygun bir pazar durumunda olan ülkemiz, sanayiye gelişmesi için gerekli olan teknolojik birikimden de yoksundur.

Teknoloji transferi ve teknoloji üretimi yoluyla sağlanabilecek olan bu birikim, her şeyden önce, doğru bir teknoloji seçimine bağlıdır. Teknoloji seçimi genel kalkınma stratejisinden ve bu stratejinin dayandığı dünya görüşünden, bir başka deyişle, ekonomik - politik - ideolojik gücü elinde bulunduran çevrelerin politikalarından soyutlanamaz.

Türkiye'de ekonomik ve politik yapıda hangi çevrelerin etkinliği süre gelmiştir? Sanayii yatırımlarında yabancı sermayenin yalnızca sermaye payı olarak dahi ele alınsa, belirgin bir hakimiyet vardır. İmalat, maden ve hizmetler sektörlerindeki büyük kuruluşların % 90'ına hakim bulunan yabancı sermayenin bu kuruluşlardaki iştirak payı % 60 dolaylarındadır (1). Kamu yatırımları büyük ölçüde dış yardım ve krediler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Tekelleşme süreci içindeki yerli sermaye uluslararası tekelci sermaye ile bütünleşmiştir ve bu ortaklık sanayileşme, kalkınma, teknoloji seçimi kararlarına hakim olagelmıştır.

Teknoloji ithali sorunu, ancak bu yapıyı gözden uzak tutmadan incelenebilir. Ülke ekonomisi üzerinde bu ölçüde ağırlığı olan uluslararası tekelci sermaye, teknolojik hegemonyasını sürdürmek, giderek genişletmek ve her türlü yatırım kararlarında kesin söz sahibi olmak doğrultusunda girişimlerde bulunmaktadırlar.

Bir araştırmaya göre 1970 yılında yabancı teknik hizmet ithali için 1,5 milyar liraya yakın harcama yapılmıştır (2). 1963 - 1970 yılları arasında yabancı mühendislik hizmetlerine ödenen para 6,5 milyar liradır.

Bu miktar aynı yıllar arasındaki sanayi yatırımlarının (26,3 milyar) % 23'üne ulaşmaktadır. Bu dönemde yerli mühendislik hizmetleri karşılığı ise yatırımların % 1'ine varmamaktadır. (3)

Projelerin yabancılara hazırlanması yanında patent, know-how, lisans satın alınması yoluyla da teknoloji ithali sürdürülmektedir. Petro kimya tesisleri kurulması ile ilgili olarak satın alınan yabancı teknoloji için Türkiye'nin 880 milyon lira ro-yalty (lisans ücreti) ödemek durumunda olması buna bir örnektir (4).

Dış yardım ve krediler de, yabancı ülkelerce, teknolojik hakimiyetin pekiştirilmesi yolunda kullanılmaktadır. Yatırımlarla ilgili araştırma ve uygulama projelerinin yabancılara hazırlanmasına önem verilmekte bu durum yardım ve kredi anlaşmalarında ön şart olarak ileri sürülmektedir. Bu konuda açıklayıcı bir örnek Dünya Bankası'nın, İstanbul Nazım Plan çalışmaları için Türkiye'ye açacağı 32 milyon liralık kredi anlaşmasıdır. Anlaşmaya göre bu kredinin 23 milyon liralık bölümü —yani üçte ikisi— müşavirlik hizmetleri adı altında yabancı teknik elemanlara ödenecektir ve bu para TC hudutları içinde geçerli bütün kesinti ve vergilerden muaf tutulacaktır (5)

Bütün bu örneklerde asıl önemli olan konu, yabancı hizmete ödenecek olan bu yüksek rakamlar değil, bu tür araştırmaların yabancı teknik elemanlara, ya da firmalara bırakılmış olmasıdır. Böylece, sanayileşme ve kalkınma yolundaki her adım denetim altında tutulmakta, teknolojik gelişme yönlendirilmektedir. AİD, Milletlerarası Kalkınma Teşkilatı, İhracat Bankası (Exim Bank) gibi teşkilatlar, kredilerin kullanılmasında, fizibilite safhasından uygulamaya kadar müdahale yetkisine sahiptirler. Başka bir deyişle yatırım yapılacak alan, yatırımın biçimi ve teknoloji biçimi konuları, sözü edilen teşkilatlar ve çok uluslu şirketler tarafından empoze edilmektedir. Kısacası, teknoloji ithali bilinçli bir tercih ve seçimle yapılmamakta, yukarıda, çizilen yapının zorunlu bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu durum uluslararası tekelci sermayenin etkinliği altındaki bütün geri kalmış ülkelerin ortak kaderidir. Söz konusu olan teknoloji ithal edilmesi değil, çok uluslu dev firmaların teknoloji ihracı yoluyla bu ülkeler üzerinde teknolojik hakimiyet kurmalarıdır.

Ayrıca teknoloji ithalinin, ülke içinde teknoloji üretilmesine katkıda bulunacak şekilde bir seçime tabi tutulmaması, yerli teknoloji birikimini engellemekte ve teknik gücün gelişmesi imkânlarını ortadan kaldırmaktadır.

Teknik eğitim politikası da bu tür bir kullanma uygun teknik elemanlar yetiştirmeye yöneltilmiştir. Teknik elemanlarımız bir yandan ülke koşullarına uygun, halk yararına bir üretim içinde yerlerini alamazken, diğer yandan da yurt dışına göçe zorlanmaktadırlar. Ücret düşüklüğü ve sınırlı istihdam koşullarına eklenen sosyal güvensizlik, baskılar, bürokratik sınırlamalar, özel kesimde doyurucu ve sürekli iş olanaklarının yokluğu, mesleği uygulamada görülen güçlükler teknik elemanlarımızı yurt dışına göçe iten nedenler arasındadır. Mühendis ve mimarlar arasında yapılan bir anket (6), gerek kamu kesimi, gerekse özel kesimde çalışan tüm mimar ve mühendislerin % 65'inin yabancı ülkelere çalışmak istediklerini göstermektedir. (...)

Yurt içinde çalışan teknik elemanlarımız da, ya mesleklerini hakkıyla yerine getiremeyecekleri, üretimden uzak sahalarda atıl kalmakta, ya da yabancı teknolojinin emrinde bir araç olarak kullanılmaktadır. Yabancı kaynaklı projelerin içinde yer alan teknik elemanlarımız açıktır ki, burada da mesleki yönden gelişme olanağı bulamamakta, bu tür projelerin yalnızca «hammallığını» yapmak durumunda kalmaktadırlar. Esas fonksiyonları olan teknoloji üretimine katkıda bulunma görevlerini yerine getirme imkânı bulamayan teknik elemanlarımız, dış teknolojiye bağımlı ve onun bir unsuru olarak çalışmak zorunda bırakılmaktadırlar. Başka bir deyişle, teknik elemanlar ister yurt içinde kalsın, ister yurt dışına göç etsinler, bu sistemin içinde yalnızca becerili birer araçtır

lar. Ve her türlü yatırım kararları onların dışında verilmekte, teknoloji seçimi ve üretilmesi gibi konularda söz sahibi olmamaktadırlar. Yabancı ülkelere alınan borç, yardım ve kredilerin kullanılış yerleri ve biçimlerinin, ithal edilen malların ve teknolojinin niteliğinin, ülke koşullarına uygun olarak, serbest bir seçim sonucu, halkımızın yararına alınmış kararlara tabi olmadığı, bu konularda görülen uygulamaların uluslararası tekelci sermaye ve onunla çıkar birliği içinde olanlarca belirlene geldiği bir yapı içinde yerli teknik elemanların teknolojik gelişme ve sanayileşme kararlarında etkili olmaya-cakları açıktır. (...)

TÜRKİYE GİBİ GERİ KALMIŞ BİR ÜLKE-NİN ÇIKARLARININ, ÜLKE ÜZERİNDEKİ HAKİMİYETİNİ GÜN GEÇTİKÇE PEKİŞTİRME YOLUNDAKİ ULUSLARARASI TEKEL-Cİ SERMAYENİN ÇIKARLARI İLE ÇELİŞECEĞİ AÇIKTIR. YABANCI SERMAYENİN, KALKINMA, SANAYİLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞME KONULARINDAKİ OLUMSUZ ETKİLER KALDIRILMADAN, BU KONULAR DA ÜLKE ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDA SERBEST SEÇİMLER YAPILMAZ, KALKINMA SEÇİMLERİ POLİTİK SEÇİMLERDİR. BUNLARIN SAĞLIKLI BİR BİÇİMDE HALK YARARINA GERÇEKLEŞTİRİLE-BİLMELERİ, TÜM ÇALIŞAN HALK KESİMLERİNİN DEMOKRATİK ÖRGÜTLENMELE-RİNE VE POLİTİK ALANDA BİR GÜÇ OLARAK SESLERİNİ DUYURABİLMELERİNE BAĞLIDIR.

TEKNİK ELEMANLAR DA ANCAK EKONOMİK GÜVENLİKLERİNİ SAĞLADIKLARI, DEMOKRATİK ÖRGÜTLER ARACILIĞI İLE GÜÇLÜ BİR BASKI UNSURU OLABİLDİKLERİ ÖLÇÜDE BU MÜCADELEYE KATKI DA BULUNABİLİRLER.

SANAYİLEŞME VE KALKINMA YOLUNDA SAĞLIKLI BİR TEKNOLOJİK BİRİKİMİNİN SAĞLANMASI VE GELİŞTİRİLMESİ YOLU KAÇINILMAZ OLARAK BÖYLE BİR SÜREÇTEN GEÇECEKTİR.

- (1) Cumhuriyet Gazetesi, 29 Aralık 1972
- (2) Toplum Dergisi, sayı 20,
- (3) Teknik İşgücü Göçü ve Teknik Hizmet İthalatı Broşürü, s. 31,
- (4) Kimya Mühendisliği Dergisi, Ekim 1973,
- (5) Teknik İşgücü Göçü ve Teknik Hizmet İthalatı Broşürü,
- (6) Eylül 1971 Teknik Eleman Anketi,
- (7) Mimarlar Dergisi, 71/6-7, s. 35,

★ ŞİMDİYE KADAR İZLENEN ENERJİ POLİTİKASI AZGELİŞMİŞ ÜLKELERDEN UCUZ PETROL ALIP BİZE PAHALIYA SATANLARIN ÇIKARLARINA GÖRE YÖNLENDİRİLMİŞTİR.

★ 7 MİLYAR TONLUK LİNYİT YATIRIMLARI 23 YILLIK ENERJİ TÜKETİMİNİ KARŞILAYACAK DÜRUMDAYKEN VE AKAR SU POTANSİYELİMİZ 80 MİLYAR KW SAAT İKEN BİZİ PETROLE BAĞLI ENERJİ ÜRETİMİNE ZORLAYANLAR HESAP VERMELİDİR.

★ 40 YILLIK İHTİYACIMIZI KARŞILAYACAK DEMİR YATAĞI VAR KEN DEMİR İTHAL ETMEK ZORUNDA BIRAKILDIK!..

Odamızın Genel Başkanı İlkay İzer'in konuşması:

TEKNOLOJİ İTHALİ VE BEYİN GÖÇÜ

Bildiri, tümüne katıldığımız gerçekleri dile getiren bir yurtseverlik belgesidir. Bunun için eleştirilerimiz daha çok bildiriye bütününe ve somut örneklerle zenginleştirilmeye yönelecektir.

Örneklere Enerji politikası ile girmek istiyorum.

Bilinçlenen halk kitlelerinin yıllar geçtikçe çoğalması ve uyanan mazlum milletlerin emperyalizme indirdiği ağır darbeler artık ülkemizde oynanan birçok oyunu inkâr edilemez bir açıklıkla gözler önüne sermiştir. Artık kitlelere umacılar göstererek gerçekleri örtbas etmek mümkün olamamakta-

dır. Daha bir yıl öncesine kadar fuel oil'e dayalı enerji politikasını yerenleri aşırı uç suçlaması ile etkisiz kılmak, safdışı etmek çok kolaydı. Bu gün o müftriler kalabalığından hiç kimse fuel oil'e dayalı bir enerji politikasını, ağzına bile alamamaktadır. Gerçek su üstüne çıkmış, dışa bağımlı enerji politikasını savunanlar suç üstü yakalanmışlardır.

Gerçek şudur. Yıllar boyu Enerji politikamız, ülkemizin somut şartlarına halkın çıkarlarına göre değil, az gelişmiş ülkelerden ucuz petrol alıp bize satan yabancı ve yerli finans kapitalin şartlarına ve çıkarlarına göre yönlendirilmiştir. Bu gelişimin somut belgesi 1962 yılında toplam enerji tüketiminin % 18,9'unu oluşturan petrole bağlı enerjinin, 1967'de % 30,9'a, 1972 de ise % 42,6'ya varmış olmasıdır. Yani on yıl içinde petrole dayalı enerji tüketimi % 126 oranında artmıştır.

Buna karşılık linyitin enerideki payı 1972'de 8,7' dir. Ve on yıl içinde ancak % 20'lik bir artış göstermiştir. Hidrolik enerjinin payı ise ancak % 3,7 rakamına ulaşmıştır.

Şimdi şunu sormak gerekmektedir. eZn-gin linyit yataklarımıza (7 milyar ton 23 yıllık enerji tüketimimize eşdeğer) ve hidrolik potansiyelimize rağmen (80 milyar Kw saat) bizi petrole bağlı enerji tüketimine kim zorlamıştır. Bu teknolojiyi seçerken kimler hangi etkilerde seçmişlerdir. bu politikayı kimler savunmuş, karşı çıkanları kimler susturmuştur. Bu kökü dışarda politikanın suçluları kimlerdir.

Petroldekine benzer bir oyun, demir çelikte de oynanmaktadır. Yurdumuzda kırk yıllık ihtiyacımıza yeterli demir cevheri yatağı mevcuttur. Buna karşılık, bu gün yolsuzluk iddiaları meclise kadar yansımış olan İskenderun Demir Çelik Fabrikalarının ihtiyacı olan demir cevherinin dışardan getirilmesi politikası benimsenmiştir. Divriğinde kurulmak istenilen konsantrasyon ve pelletleme tesisleri kasıtlı olarak geciktirilmiştir. Bu tesisler geciktirilmese idi 1985 yılında demir üretim kapasitemiz % 37 oranında artırdı. Benzeri tesislerin yurdumuzun en büyük demir cevheri rezervi olan Hasançelebi'de de kurulması gerekmektedir. Bu projeye henüz hiç el atılmamıştır. Bütün bu gelişmelerin sonucu Türkiye yılda 1,5 milyon ton demir ithal etmek zorunda bırakılmıştır. İskenderun çalışmaya başladığında cevher ithali de zorunlu olacaktır. Bütün bu gecikmelerin ardında yılda 6,5 milyar lira tutan demir ithali ve yılda 3,5 milyar lira tutacak olan cevher ithalinin yerli ve yabancı finans kapitaline sağladığı çıkarlar yatmaktadır.

Yalnız bu oyunlar da boşa çıkabilir. Petrol konusunda olduğu gibi geniş kitlelere yayılıp benimsenen bir uyanış gerçekleşebilir.

Ve ne yazık ki bütün bu gecikmeleri yaratanlar halâ en yetkili yerlerde Türkiye demir çelik üretimini kontrol etmektedirler.

Divriği petel tesislerinin projelerini Alman ortaklı TÜSTAŞ Firması yapmaktadır. Ve bu firma işin gecikmesinde önemli rol oynamış, bu arada Alman eşi UHDE firmasını boşayarak başka bir Alman eş almıştır. Bu Türkiye'de demir çelik Sanayiine el atmak isteyen ünlü Krupp firmasıdır.

Yabancı ortaklıklar firmalar, teknik eleman kuruluşlarının karşı çıktıkları kuruluşlardır. Bu firmaların nelere alet olduğu şimdi açık seçik görülmektedir. Bir diğer ya-

bancı ortaklıklar firma olan TÜMAŞ firması da eş değiştirmiş Talak-ı selase ile ayrıldığı Danimarkalı komisyoncu yerine İtalyan petrol tröstü ENİ Firmasının projesi kolu olan Snam pragetti ile desti izdivaç etmiştir. Eni firmasının Türkiye Irak petrol boru hattı ile ilgili olması ortaya ilginç bir durum çıkarılmaktadır. Yabancı ortaklıklar firmalar Yabancıların elinde alınıp satılan oyuncak olmuşlardır. Sim-Foster (Foster - Turkey) orta da yok.

Eni Firması Türkiye-Irak boru hattının tezgâhlayıcısıdır. Irak boru hattı için neden 300-500 milyon dolar vermeye kalkıyoruz? Kaynağı elimizde olmayan bir boru için? Neden bu para baraj yapımında kullanılmıyor?

Demir Çelikte olduğu gibi enerji konusunda da Büyük zararlar doğuran ve petrole dayalı politikayı geliştiren geciktirmeler olmuştur. Bu geciktirmelerin kasıtlı olmadığı ispatlamak kolay değildir. Örneğin 1969'da başlaması gereken Aslantaş barajının, 1970 Aralığında projeleri hazır olan Oymapınar barajının, Hasan Uğurlu barajının 1969'da ele alınması gereken Elbistan Termik santralının neden geciktirildiği belli değildir veya bellidir. Bunlar kasıtlı olarak geciktirilmiştir. Bunlardan bazılarının kendisi de hazır olduğu halde yapımına geçilmemiş, kredi anlaşmaları bozulmuştur.

(Örnek Aslantaş 1971 kredi anlaşması bozuldu.)

Bu hayati önemdeki yatırımlar geciktirilir savsaklanırken gösterişli boğaz köprüsü hızla gerçekleştirilmiştir. Henüz çevre yolları tamamlanmadığı (ve daha uzun sürede tamamlanmayacağı) için şimdilik tatil günleri çokluk çocuğu gezdirmek için kullanılan ve nedense gelirlerinden de pek söz edilmez olan bu köprü gelecekte ülke ekonomisi için onulmaz yaralar açmaya devam edecektir. Bu köprü zaten tümüyle ülke aleyhine çalışan bir ulaştırma sisteminin parçasıdır. Yanlış ulaştırma politikası yüzünden her yıl 8 milyar lira kaybolmaktadır. Yani ulaştırma sistemimiz şimdikiye göre yılda 8 milyar tasarruf sağlayacak bir şekilde planlanabilirdi. Bu yurt çıkarlarına aykırı politikanın sorumluları kimlerdir? Yurdu demirlerle örerken, birden asfaltlamaya kim karar vermiştir. Her 10 yılda bir yıl kay bına yol açanlar kimlerin çıkarlarını korumuşlardır.

Bu arada beyin göçü ve dış kredili işlere de değinmek isterim.

Beyin göçü çift taraflı işleyen bir mekanizmadır. Bir yandan üstün yetenekli beyinler gelişmiş ülkelere transfer edilirken öte yandan niteliksiz beyinler çeşitli zorlamalarla az gelişmiş ülkelere aktarılmaktadırlar. Yabancı teknik eleman sorunu buradan doğmaktadır. Bugün İngiltere, Kanada, A.B.D. gibi yerlerde mühendis fazlası vardır. Bunlar bu fazlalıklarını bizim gibi ülkelere göndermeye çalışmaktadırlar.

Tabii tek sebep bu değil ama bu da önemli sebeplerden biri. Özellikle son yıllarda önem kazanan sebeplerden biri. Bu gün A.B.D.'de doktor açığı var. Doktorlar imtiyazlı ve öncelikli olarak A.B.D.'ye gidebiliyor. Mühendisler için aynı durum söz konusu değil. Bu ters göç için yabancı firmaların yurdumuza gelmesi işi destekleniyor. Yabancı firmaların ve mühendislerin geliş nedeni olarak kredi veren kuruluşların zorlaması öne sürülmektedir. Bu geçerli bir neden değildir. Bir kere kredi kurumları ticari kurumlardır. Kredi ticareti yapanlar, bu gün batıda enflasyon vardır. Dolar enflasyonu vardır. Bizde ise döviz fazlası var. Artık dış para o kadar muhtaç değiliz. Artık kredi veren kurumlarla başımız dik pazarlık etmeliyiz. Bilmeliyiz ki biz nasıl kredi almak zorundayız onlarda vermek zorunda. Babaların hayrına vermiyorlar bu parayı. Artık yabancı mühendislerin ülkemize geliş için «kredi kurumlarının zorlaması» diye bir şey öne sürülemez.

SONUÇ:

Bütün bu somut örneklerden çıkan sonuç şudur: Teknoloji tek başına hiçbir şey değildir. Ve söz konusu teknolojinin ithali de değildir. Mesele teknoloji politikasının kimlerin yararına ve hangi şartlarda tayin

edildiğidir. Veteknoloji politikası ülkemizin Sosyo-Ekonomik yapısından bağımsız değildir. Bu politikayı bugüne kadar egemen olan sınıf ve zümreler tayin etmişlerdir ve kendi çıkarlarına, dışa bağımlı çıkarlarına göre tayin etmişlerdir.

Teknoloji politikasının değişimi bir değişim sorunuudur.

TEKNİK EĞİTİM İLE
UYGULAMA ARASINDA
YARATILAN ÇELİŞKİ

Bugün Türkiye'de, farklı kademelerde sayıları yüzbinleri aşan teknik eleman bulunmaktadır. Nasıl ki teknik eleman sorunları, tüm çalışanların sorunlarından ayrı düşünülemezse, TEKNİK EĞİTİM'i de, eğitimin sisteminin tümünden ve bu sistemin şekillenmesinde rolü olan iç ve dış etkilere ayrı düşünmenin bir anlamı yoktur.

TÜRKİYE'NİN EKONOMİK YAPISI AKSAKTIR

Açık bir gerçektir ki, gerek eğitim ve retim düzeyini, gerekse personelin kullanımını bir ülkenin üretim yapısı belirler.

Bugün, yurdumuzda sanayileşme süreci tamamlanamamıştır.

Ülkenin doğal ve insangücü kaynakları toplum yararına en etkin bir biçimde kullanılmamaktadır.

Ekonomik gelişme dışa bağımlıdır. Özgirişim öncülüğünde, ithal ikamesi yolu ile tüketim malları üretimine yönlendirilmelidir. (...)

Teknoloji açısından, yurdumuz bugünkü sanayileşmiş batı toplumlarının bir parçasıdır. Teknolojiyi ithal etme durumunda olduğumuz sürece, teknik iş gücünün çalışmaları da yurt dışından gelen üretim metotlarını sürekli tekrarlayan, otomatik olarak uygulayan, teknik gelişmeye ve ülke kalkınmasına gerçek katkısı çeşitli kademelerde farklı yöntemlerle kısıtlanmış bir kısır döngü içinde kalmaya mahkumdur. (...)

Bugün teknik eğitimin temel sorunu, dışa bağlı bir üretim sisteminin içine daha çok üst kademede, ihtisaslaşmaya dönük bir teknik eğitim verilmiş elemanları katma sorunudur. Teorik yanı ağır basan bu eğitim montaj yanı ağır basan bir üretim ile bağdaşmayacağından, yetişen eleman yaptığı işte tatmin olmamakta, yurt dışına veya başka iş alanlarına kaymakta, şu veya bu şekilde ülkenin üretim süreci dışına itilmektedir.

Ancak temel amacımız, üretim araçlarını üretebilen bir ekonomik yapı olduğuna göre, teknik eğitimde istenilen reform bugünkü yapının gerektirdiği elemanı yetiştiren bir sistem olmamalıdır. Böyle bir eğitimle yetişenle iş arasında bir uyum sağlanabilir ancak bu ne özlediğimiz kalkınma ne de ülke çıkarları açısından istenilen bir denge değildir.

Bu nedenledir ki biz, teknik eğitim sorunlarına eğilirken, bunun üretim sürecinden ayrı düşünülemediğini benimsenmiş bulunmaktayız.

TÜRKİYE'NİN EĞİTİM SİSTEMİ AKSAKTIR

Elli yıldır sürekli yön değiştiren bir eğitim politikası plânlı dönemde dahi istenilen boyutları kazanamamış, her türlü baskının etkisi bu şaşkınlığı sürdürtüp gitmiştir. (...)

Eğitim sistemimizin esneklikten uzak yapısı, gelişme gibi dinamik bir kavramı gerilimleri ve kayıpları en azda tutan bir uyum yapma olanağını sağlamamakta; yaratılan katı kalıplar gerek meslekler arasında gerekse bir mesleğin farklı kademeleri arasındaki tutarlı geçişleri baltalamaktadır. Kapatılmış kutuları andıran bu eğitim yapısı değiştirilmeli, kişilere yetenekleri arasında fırsat eşitlikleri ve aşama yapma olanakları tanınmalıdır. (...)

Okulların açılış veya kapanışları, seviyeleri, eğitim süreleri, öncelik ve ağırlık verilen alanlar çok kez bu politik etkilerle yön

lenmiştir. Bu, en fazla meslek eğitimi veren kuruluşlar için doğru olmuştur. (...)

Eğitim alanında kendini hissettiren önemli bir diğer etken, sermayenin rolü olmuştur. Yaratılan bir potansiyeli çok iyi de gerlendirebilen (!) bu çevre, kârlı bir yatırım alanı kazanmış, özel okullar yaygınlaşırken, dersane çarkının gelişmesine göz yumulmuştur. (...)

Durumdan tek hoşnut olmıyan, oyunu bir süre sonra anlıyan sömürülen öğrencilerle, ülke çıkarlarına öncelik veren meslek kuruluşları olmuştur.

Kamu gücünün yetmediği yerde imda-da özel sektörün yetişmesi, dünyada eşine zor rastlanır bir karma ekonomi anlayışıdır. Eğitim politikamıza hakim olan eğilim ise yıllardır bu yönde olmuştur.

TÜRKİYE'DE TEKNİK EĞİTİM AKSAKTIR

Genel eğitim ve üretim politikasındaki aksaklıklar, doğal olarak, bütün sakıncalarını teknik eğitim alanına da taşımaktadır.

Bir ülke teknoloji ithal ettiği sürece, o teknolojiye uyan eğitimi, bunu yapmadığı alanlarda da, yabancı teknik eleman ithal etmek zorundadır. Verilen tavizlerin yalnızca şu veya bu alanda olduğunu sanmak yanıltıcıdır. Sistem içindeki ilişkiler, bağlar karmaşıktır ve her kararın etkisi kendini başka alanlarda, bu arada teknik eğitimde de gösterir.

Bu nedenle bir ülkenin ekonomik yapısı dışa bağımlı geliyorsa, kamu yararı ve ülke gerçeklerine uygun bir eğitim politikası gerçekleştirilemez, gerçekleştirse dahi yetiştirilen kişilardan yararlanma olanağı bulunamaz. (...)

Geri kalmışlıktan kurtulma gibi genel ve tartışılması gereksiz bir ana hedef, gerek meslekler arası gerekse meslek içi bütünleşmeyi ve tamamlamayı zorunlu kılar. Bunun gerçekleşmesi ise, iş alanlarındaki, yani üretimdeki gelişmelere bağlıdır. Bugün en üst düzeyde eğitimi tamamlayan bir kişi çok farklı kademelerde iş yapma durumundayken, teoride bu kademeler için yetiştirilmiş olanlar çalışma olanağı bulamamakta, yurt dışına göçün önemli bir bölümünü meydana getirmektedir.

Ortaya pek çok somut örnekleri konabilecek bu eğitim - iş arası dengesizlik açıkça belirler ki:

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM POLİTİKASI AKSAKTIR

Bugün ülkemizde eğitim alanındaki genel talep, yüksek eğitime hem de bunun en yükseğine yönelmiştir. (...)

Talebin bu yönde yoğunlaşmasındaki temel etken, çok kez iş olanakları değil, ücretler, kadrolar ve kademelerle şekillenen «ödüllenme» sistemi ve yedek subaylık statüsüdür.

Toplumda yaratılan bir «itibar» sistemi, yanlışlığına rağmen, ödüllenen sistemiyle birlikte, en üst kademedeki eğitimi istenir kılmaktadır.

Sanayileşmiş toplumların çoktan aştığı bu yanlış itibar sisteminin, gelişmekte olan toplumlar için yarattığı sakıncalar açıktır. Ülkemizde özellikle ücret ve imkan politikalarının değiştirilmesine bağlı olarak farklı bir şekil almalıdır. (...)

Bugün bir yandan eğitimdeki aksaklıklar ve yetişenlere tatmin edici iş alanlarının yeterince sağlanmamış oluşu, öte yandan paranın hızla düşen satın alma gücü kişinin «dayanma» sınırını aşmakta, onu «başka ülkelerde ucuz emek olmak» seçimiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Bu seçimin, kişinin özelliklerine veya yeteneklerine bağlı olmadığı, temelde, ülkenin ekonomik yapısına egemen olan zümre ve kişilerin yapmış oldukları «seçimler» sonucu olduğu gereği unutulmamalıdır.

ÖZET OLARAK DERİZ Kİ:

Şu ana kadar yer yer tekrarladığımız ve bir kere daha üzerinde durmakta sakınca görmediğimiz nokta, genellikle eğitimin, özellikle teknik eğitimin ülkenin üretim koşullarından bağımsız bir şekilde ele alınarak tartışılmayacağı ve planlanamayacağı gerçeğidir.

Göz önünde tutmamız gereken bir diğer önemli husus, bugüne kadar sürüp giden

bölük - pörçük çözümlerin ve soyut olarak ele alınmış tedbirlerin özdeki yetersizliğidir.

Sınırlı kaynaklarımız ve büyüyen ihtiyaçlarımız, toplumun yeni denemelere olan tahammülünü ve dayanaklılığını giderek azaltmaktadır.

Eğitim alanında yüzeysel tampon tedbirlerin peşpeşe sıralanması ile bir eğitim politikası geliştirilemeyeceği geçmiş uygulamalarla belgelenmişken, yenilerinin ortaya atılışında yukardan beri sözünü etmekte olduğumuz ilişkiler bütünü göz önünde tutulmalı, çözümler bu yapının tümünü kökten değiştirecek TEMEL ÇÖZÜMLER olmalıdır.

TEKNİK PERSONELE UYGULANAN STATÜNÜN ELEŞTİRİSİ

Ülkelerin kalkınmasında en büyük görev teknik elemanlara düşmektedir. Az gelişmiş ülkelerin teknik elemanları gelişmiş ülkelerin teknik elemanlarına oranla daha büyük sorumluluk yüklenme durumundadırlar.

Ülkemizin gelişmek zorunda olan bir ülke olduğu görüşünden hareket edilirse, Türk teknik elemanlarının ülkemizin kalkınma yöntemlerinin saptanmasında ve uygulamalarda ağırlıklı söz sahibi olmaları gerekir.

Ancak, ülkemizin kalkınma sürecinin son 25 yılı değerlendirildiğinde tam tersine bir uygulamanın süregeldiği görüldü. Bunun nedeni ise ülkemiz için seçilen kalkınma modelinin ülkemiz koşullarına ve çıkarlarına uygun olmayışındır. Yatırımların milli sanayi yerine montaj ve tüketim sanayine yönlendirilmesi, ekonomimizin dışa bağımlılığını artırmıştır. Yatırımlar yabancı kaynaklardan elde edilen kredilerle gerçekleştirildiğinden kapılarımız milli olmıyan teknoloji ve yabancı teknik personele ardına kadar açılmıştır. Bu durumun kaçınılmaz sonucu olarak milli teknolojiğimiz güdük kaldığından, teknik elemanlarımız ülkemizde iş bulamamışlar ve yabancı ülkelere göç etmek zorunda bırakılmışlardır.

Teknik eleman göçüne neden olan en önemli etken, teknik elemanların Devlet Personel Yasası kapsamına alınmalarıdır. Tüm teknik elemanların %75'ini oluşturan kamu kesiminde çalışan teknik personele daha iyi koşullar getireceği iddiası ile yürürlüğe konan Yasanın uygulama sonucu şudur: 1958 yılında mezun olan bir teknik elemanın o zaman aldığı ücret 1974 yılında mezun olan bir teknik elemanın bugün aldığı ücrette eşittir. 16 yılda meydana gelen fiyat artışları ve yapılan devalüasyonlar düşünüldüğünde yasanın teknik elemanlara ne denli koşullar getirdiği anlaşılır.

Niteliği gereği montaj ve tüketim sanayinin istihdam kapasitesi sınırlı olduğundan üretim fazlası teknik elemanlar kamu kesiminde birer masa başına oturtulmuşlar, hizmet bile üretmez duruma getirilmişlerdir. Öte yandan yasanın getirdiği ekonomik koşullar yüzünden kamu kesimindeki kaliteli teknik elemanların çoğu işlerinden ayrılmışlardır. Bunun sonucu olarak kamu kesimi kadroları nitelik, yer yer de nicelik yönünden zayıflamıştır.

Kamu kesiminde çalışan teknik personelin 1970 öncesi tabi olduğu statü, teknik eleman sorunlarına tam bir çözüm getirmemekle beraber, şimdiki statüye oranla teknik elemanların niteliğine daha uygundu. Devlet Personel Yasasının eleştirisine geçmeden önce teknik elemanların 1970'den önce tabi oldukları statülerden kısaca söz etmek yararlı olacaktır.

Özellikle 1947 yılında «Devlet Personel Yasası» başlığı altında 4/10195 öncesi, 4/10195 ve 4/10195 sonrası etüd edilerek şu sonuçlar çıkarılmaktadır:

1 — Kalkınma, ya da özdegi bir deyimle, sanayileşme sürecinin en önemli ögesi teknik personel ve becerili işçi sağlanmasıdır.

2 — Teknik personelin uğraşı alanı nicelik ve nitelik olarak sürekli bir gelişim halinde olmak zorunludur. Bu gelişimi en yakından izleyen, gören teknik personelin ve işçilerin üretim ilişkilerinin de en önce değişmesi gerekir. Diğer bir deyişle teknik eleman kadrolarının diğer kadrolara oranla değişim gereksinimini daha önce ve daha sık duyurmaları ve değişimi sağlayacak zorlamaları yapmaları doğal bir sonuçtur.

3 — 1947 yıllarında başlayan kalkınma hareke-

tinde, yukarıda belirlenen dinamiğin sonucu olarak tek bir personel, statik barem yasası sınırlarını zorlamış ve barem dışına çıkmıştır. 10 yıl sonunda, değişen koşulların gereği olarak 4/10195 sayılı kararname 1958 yılında zorunlu olarak yürürlüğe konmuştur.

4 — 1968 yılına kadar 8 kararname daha çıkarılmış, teknik personelin çalışma koşullarını belirleyen statünün zaman zaman değiştirilmesi gerekmiş, ama teknik elemanlar memur statüsünde değil, yevmiyeli olarak, istihdam edilmişlerdir.

5 — Özetlenirse, teknik personelin statik bir statü içinde istihdamı doğru ve mümkün değildir. Ülkemizdeki pratik, son yıllara kadar teknik elemanlar için işçi statüsünün en uygun statü olduğunu ortaya koymuştur. Nitekim son yıllarda, bunun tersine bir uygulamanın ne denli aksaklıklara sebep olacağı açıkça görülmüştür.

Ekonomik kalkınmamızın ve halk sağlığının önemle ihtiyaç duyduğu teknik personel ve sağlık personelinin yeter sayıda yetiştirilmemiş olması nedeniyle bu kimselere kamu kesiminde görev verilmesi, özellikle piyasadaki arz talep şartlarının dengesi kamu kesimi aleyhine bozması yüzünden, mümkün olamamaktadır. Bu görüşten hareketle söz konusu personele daha avantajlı şartlar getirecektir.

Yukarıda yazılanlar Devlet Personel Kanununun gerekçesinden alınmıştır. Gerekçeyi hazırlayanların bütün iyi niyetlerine rağmen, çıkarılacak olan yasa ile gerekçede sözü edilen koşulların sağlanması olasılığının olmadığını, teknik elemanlar daha yasa yürürlüğe girmeden, çeşitli yollardan ilân etmişlerdir.

Daha sonra düzenlenen üç forum anlatılarak şöyle devam ediliyor:

Teknik eleman örgütleri, getirilen statünün, teknik elemanların çalışma koşullarına uygun olmadığını, 4/10195 sayılı kararname ile getirilen ve artık bir «müktesep hak» durumuna gelmiş bulunan statülerinin ellerinden alınmasına kesinlikle aykırı buldukları bu yeni uygulamayı durdurmak için bütün güçleri ile uğraşmışlardır.

İktidarların bir türlü anlamadığı ya da anlamak istemediği tek ve kesin çözüm yolu, teknik eleman örgütlerince, defalarca ilgililere ve kamu oyuna duyurulmuştur. Bu çözüm yolu basit ve demokratik bir yoldur.

Bu yol kısaca, «Teknik elemanların, çalışma koşullarına ve yurt gerçeklerine en uygun istihdam biçimi işçi statüsüdür» şeklinde özetlenebilir.

Tüm teknik eleman örgütlerinin çeşitli açılardan sakıncalı buldukları, yasa bütün uyarılara kulak vermeksizin 17.10.1970'de resmi gazetede yayınlandı.

11.11.1970'de Teksen tarafından düzenlenen, Başbakanla yarımcı Bakanların davet edildikleri toplantıda, bu yasayla güdülen amacın genç teknik elemanları kamu kuruluşlarından tasfiye edip, özel sektöre itmek olduğu gerçeğine bir kez daha dikkat çekilmiştir. Oysa gerekçesinde dengeli kamu sektörü yarın tutacağı belirtilen yasanın uygulaması tam tersine bir sonuç vermiş, bir yandan devlet dairelerinde kaliteli teknik eleman sıkıntısı artıp, denge kamu sektörü aleyhine bozulurken bir yandan da özel sektör eskiye oranla daha ucuz teknik eleman istihdam etme olanağına kavuşmuştur.

Teknik eleman örgütlerinin çabalarına ve yasanın yasaya karşı mücadelelerinde ve uyarılarında ne denli haklı olduklarını göstermiştir. Yasa gerekçede belirtilen özün tam tersine bir uygulama getirmiş, teknik elemanlara daha avantajlı koşullar sağlanacağı ideri sürülürken, aksine teknik eleman ekonomik güçsüzlüğe itilmiştir.

Öte yandan uygulama, teknik elemanlar arasında ayrıcalıklara sebep olmuş, bunun sonucunda teknik elemanlar huzursuzluk ve bölünme ortamı içine itilmişlerdir.

Bundan sonraki bölümde «Teknik elemanlara uygulanan statünün içindeki tutarsızlık ve aksaklıklara» ele alınarak madde madde eleştiriliyor. Yasanın eksiklikleri de kaza sigortası ve yolluklar gibi konularda saptanıyor.

3.3. TEKNİK PERSONELE UYGULANAN STATÜNÜN ÖZÜNDEKİ YANLIŞLIK:

Teknik elemanlara uygulanan statünün içerdiği bir çok hatalı ve eksik yanlar yukarıdaki 3.1 bölümünde eleştirilmiştir. Önce de söylediğimiz gibi, daha yüzlerce bulunabilecek olan böylesine aksaklıklar, aslında özdeki bir yanlışlığın şekle yansımalarıdan başka bir şey değildir. Özdeki yanlışlık uygulanan statünün, teknik elemanların çalışma koşullarına ve ülke şartlarına uymayışından doğmaktadır.

Teknik eleman sorununa doğru bir çözüm yolu bulmak istiyorlarsa, yetkililer ve iktidar öncelikle şu soruların cevaplarını aramalıdır:

a) Niçin 1957 - 1970 dönemi yarımcı kuruluşların teknik eleman sıkıntısını büyük ölçüde giderdikle-

ri yıllar olmuştur? Ve n'çin 1970'den sonra yine aynı kuruluşlar, büyük bir teknik eleman göçüne uğramışlardır? 1970 sonrasında teknik elemanların kamu kesiminden ayrılmalarının nedeni nasıl açıklanabilir?

e) 1970 sonrasında, teknik elemanların, bürolara yığılması şantiye, atölye, fabrika ve maden ocaklarında çalışan teknik eleman oranının görece olarak azalması neyle açıklanacaktır?

c) Son yıllarda, özellikle yüksek öğrenim görmüş teknik eleman sayısı birkaç misli arttığı halde, kamu kesimi niçin teknik eleman sıkıntısı çekmektedir?

d) Kamu kesiminin yeterli teknik elemana sahip olamayışının devlete getirdiği zarara, neyin karşılığında katlanılmaktadır.

Bütün bu soruların cevabı Personel Kanununun getirdiği teknik eleman statüsünde aranmalıdır. Bu statü teknik elemanların çalışma koşullarını ve yurt gerçeklerini dikkate almayan bir statüdür.

Üç yıldan beri uygulanan yeni teknik eleman statüsünün verdiği sonuçlar, 1974 yılında ülkemizi yönetenlere bu somut gerçeği bütün açıklığı ile göstermiş olmalıdır. Bu elbise, bu bedene uymamaktadır. Ve kenarından köşesinden kesip eklemekle, yamalar vurmakla da uyması mümkün değildir.

Hizmet değil değer üreten, şantiyelerde, fabrikalarda ve maden ocaklarında çalışan, çalışma yeri ve şartları her an değişebilen, ülkemiz koşullarında bulunması ve elde tutulması güç olan teknik elemanları, mevcut Personel Kanunu çerçevesinde istihdam etmek mümkün değildir. Bu yolda ısrar edilerek teknik personel sorunu çözülmemektedir.

S O N U Ç :

Teknik eleman örgütlerinin bütün uyarılarına rağmen, teknik elemanların 657 sayılı kanun kapsamına alınarak memur sayılmalarının doğurduğu sakıncalar, bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmıştır. Daha dört - beş yıl önce, Türkiye'nin en güçlü teknik kadrolarına sahip olan kamu kuruluşları, bugün orta çaplı bir bürodaki teknik eleman nicelik ve niteliğine bile sahip değillerdir. Bu yüzden devletin uğradığı zarar bile bu uygulamaya devam etmeyi reddetmek için yeterli bir nedendir.

Teknik elemanların çalışma koşullarına ve yurt gerçeklerine uymayan mevcut statü içinde teknik eleman sorunu çözülmemektedir. Mevcut kanun binlerce aksaklıkla malûldür ve amacından uzaklaşmıştır.

Teknik eleman sorunu için tek ve rasyonel çözüm yolu, teknik elemanların çalışma koşullarına ve yurt gerçeklerine uyan işçi statüsünün yürürlüğe sokulmasıdır.

Ancak işçi statüsünün tanınması ile devlet kadroları yeterli teknik elemana kavuşacak ve kalkınma için gerekli olan bu dinamik topluluktan tam anlamıyla yararlanabilecektir. Artık daha fazla vakit kaybedilmeden teknik elemanlar işçi statüsüne sokulmalıdır. Böyle bir kararın alınması sadece teknik eleman sorununu çözmekle kalmayacak, yurtsever ve bilinçli bir kesimin demokratik haklarına kavuşturulması, demokrasi ve özgürlük yolunda onur verici bir adım olarak daima anılacaktır.

**Teknik
elemanların
yönetimde söz
sahibi olmaları
gereği**

Yıllardır, bilgi ve tecrübelerini, yaratıcı yeteneklerini halkının hizmetine sunma olanağını bulamayan, iktidarlarca aşağılanan, hor görülen, daima politik ve ekonomik baskılar altında tutulan teknik elemanların bugün üzerinde en çok durdukları, tartıştıkları konu, yurt kaynaklarının kullanılmasında, yatırımlarla ilgili kararların alınmasında daha etkin olmanın yollarının neler olduğudur. Bu konu, geniş kapsamıyla, kamu kesiminde çalışanların yönetime katılmalarının yolları üzerindeki tartışmanın bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu tartışma çoğu zaman yanılgılara sürüklenmekte, sorunlar ve nedenleri yanlış olarak ortaya konarak «teknokrat-bürokrat çelişkisi» gibi bir noktaya getirilip bırakılmaktadır. Oysa, gittikçe yaygınlaşan bu tartışmanın sağlıklı olarak gelişebilmesi için yakın geçmişimizin ana hatları ile gözden geçirilmesi gerekli ve yeterlidir. Böylece politik tercihlerle teknik tercihlerin çelişme ne-

denleri, halk yararına olmayan politik tercihlerin, yurtsever teknik keleşmanların bütün direnmelerine rağmen, nasıl olup da uygulanabildiği ortaya çıkacaktır. Ancak bundan sonradır ki, teknik elemanların karar ve uygulamada etkinliğinin artırılması yolunda atılacak adımlar doğru olarak saptanabilir.

YÖNETİME KATILMA İHTİYACI NEDEN DOĞMUŞTUR

Teknik elemanlarda yönetime katılma ihtiyacını doğuran neden, diğer kamu personelinde de olduğu gibi, halkın ihtiyaçlarını ve ülkenin çıkarlarını gözetken her görüşün, her uygulamanın, yönetimi elinde tutan iktidarlar tarafından tepkiyle karşılanması ve baskıyla engellenmesi olmuştur. (...)

Yeraltı kaynaklarımız, dünya piyasalarında paha biçilmez değerinde olduğu için, uluslararası firmalar tarafından yıllarca yurt dışına taşınmış, bunların yurt içinde değerlendirilmesini savunan, bu değerlendirme için gereken bilgi ve tecrübenin, insan gücünün ülkemizde bulunduğunu öne süren teknik elemanlar susturulmaya çalışılmıştır. (...)

(Linyit madenlerimizin kamu eliyle ve rimli bir çimde işletilmesi, akarsularımızdan gereğince yararlanılması, ağır sanayiın kurulması, arsa spekülasyonlarının önlenmesi, düzensiz ve plansız kentleşmeye son verilmesi, kentlerimizin alt yapı tesislerinin ulusal ölçüler içinde yapılabilmesi, demiryolu ve deniz taşımacılığının karayolu taşımacılığının yerini alması, ülkemizdeki bütün büyük yatırımlarda yabancı sultasına son verilmesi gibi ilgili tebliğde örnekleriyle verilen nice konularda yurtsever teknik elemanların geçmiş politik iktidarlarca baskı altına alındıkları belirtildikten sonra..)

Bütün bu örnekler, fakir halkımızın emekleriyle yaratılan değerleri, gene halkımızın malı olan doğal kaynaklarımızı kapitalist dünyayı yöneten tekellere aktaran em me basma tulumbayı, teknik elemanların bilincinde şekillendirmeye başlamıştır. Bugün artık açıkça görülmektedir ki, geri kalmış bir ülke olan Türkiye'nin bütün yatırım kararlarında, uluslararası tekeli sermaye ve onun yerli uzantısı olan egemen çevrelerin, kendi yararlarına olan eşitsizliği sürdürmek, ulusal gelirden kendilerine daha büyük paylar koparabilmek amacını taşıyan politikası yansımaktadır. Bunun sonucunda, uluslararası sermayenin politikasının bir parçası olarak, ülkemizin dışa bağımlılığı artmakta, gerçekte belirli çevreler daha fazla gelir transferinden başka bir şey olmayan kaynak ya da yatırım israfı belirlemektedir.

Ülkemizin kaynaklarının kullanılmasında, ülke kalkınmasını amaçlayan yatırım kararlarının verilmesinde «teknik tercih» daimiyurt çıkarları yönündedir. «Teknik» terimi ülkenin kalkınmasıyla bağımlıdır, bütün «teknik kararlar» ülkenin kalkınmasını halkımızın daha iyi, daha yüksek yaşama koşullarına erişmesini amaçlar. (...)

Çıkarları yurt çıkarlarının karşısına düşen egemen çevreler, teknik elemanları kendi sömürü makinalarının basit bir parçası olarak yorumlamakta ve onları kendi politik tercihlerinin baskısı altında tutmaktadırlar. Halen ülkemizde teknik elemanlara en alt düzeylerde ve gelirden en büyük payı alan kesimlerin çıkarlarını zedelemeyecek ölçüde, sınırlı söz ve karar hakkı tanınmaktadır. (...)

Diğer taraftan bugün, ülkemizde, halkın her kesimine örgütlenme ve yönetime katılma özgürlüğü vaadeden bir hükümetin yönetiminde görünmesi, teknik elemanların bu konuda sabırsız davranmalarının bir nedenidir. (...)

YÖNETİME KATILMA NEDİR? NE DEĞİLDİR?

Yönetime katılma kavramı, belirli amaçların sağlanmasını öngören bir biçimdir. Yönetime katılma hiç bir zaman teknik elemanların nihai hedefi değildir; asıl hedef kaynakların kullanılmasında, yatırımlarda verilen kararların yurt çıkarlarını yansıtması, halkın gerçek ihtiyaçlarını gözetmesi-

dir. Dolayısıyla yönetime katılma bu hedefleri sağladığı sürece yeterli ve yararlı bir çözümdür. Bu niteliklere erişemeyen ya da yolundan saptırılmış bir söz ve karar hakkının hiç bir pratik sonuç sağlamıyacağı açıktır.

YÖNETİCİ KADEMELERDE GÖREV ALARAK YÖNETİME KATILINAMAZ

Teknik elemanların yönetime katılması konusunda ortaya çıkan en belirgin yanlış, yönetici kademelerde görev almayı yeterli sayan görüştür. Teknik elemanların bütünsel varlıklarını ve bundan sağladıkları gücü gözden uzak tutan bu görüş yönetici kademelerdeki teknik elemanları sermayenin örgütlü gücü karşısında, yalnız ve güçsüz bırakmaktan başka bir sonuç vermez. (...)

Böylece, idareciler ancak ve ancak, halka karşı düşen iktidarların, kuralsız, koşulsuz, emrinde ve denetiminde oldukları sürece idari görevlerinde kalabilirler. (...)

Teknik elemanlarla, uluslararası tekeli sermayenin yerli uzantıları arasındaki mücadeleye, teknik elemanların kişilikleri ya da teknik diplomaları nedeniyle değil onların diğer bütün çalışanlarla birlikte yurt çıkarlarının ve halkımızın yanında olmasını kaçınılmaz kılan bütünsel varlıkları nedeniyle. Yukarıda örneklerini sıraladığımız, halkımızın çıkarlarıyla çelişen karar ve uygulamalara daima bir yönetici teknik eleman alet edilmiştir. Söz konusu kararlar alınır ve uygulanırken, yatırımcı olan elemanlar görevliydi. Ancak bu yöneticiler, ya iktidarların adamı olarak, verilen emri körükörüne uygulamış ve böylece halkına ve mesleğine ihanet etmiş, ya da yurtsever niteliğini koruyarak sonuna kadar direnmesi üzerine o görevden atılmışlardır. Bu ikincisini doğrulayan sayısız örnekler vardır. (...)

YÖNETİME PARLAMENTER TEKNİK ELEMAN SAYISINI ARTTIRILARAK DA KATILINAMAZ

Yönetimde söz ve karar sahibi olmanın parlamentodaki ya da hükümetteki teknik eleman sayısının artması ile de ilgisi yoktur. Parlamentar teknik elemanlar, içinde bulundukları siyasi partinin görüşlerine göre değerlendirilmek durumundadırlar. Partilerin politikalarının teknik elemanlar açısından değerlendirilmesinde kullanılacak ölçü, bu politikaların bağımsız kalkınmadan, bilim ve teknolojinin halkın yararına sunulmasından ve halk kesimlerinin örgütlü olarak yönetime katılmalarından yana olup olmadıklarıdır.

Halkın çıkarlarından yana olan bir siyasi partinin politikası, yurtsever teknik elemanların görüşleriyle çelişmeyecektir. Bu nitelikteki bir partiye mensup olan bir parlamenter, teknik eleman olmasa da, bilimi ve teknoloji yaratıcı yetenekleriyle halkın hizmetine sunan teknik elemanın yanında yer alacaktır. Yerli ve yabancı tekellerin çıkarlarını savunan bir siyasi partiye mensup olan bir parlamenter ise, diploması itibarıyla teknik eleman olsa da, yurtsever teknik elemanların halkın çıkarlarını savunan görüş ve davranışlarının karşısında olacaktır.

Geçtiğimiz yıl içinde, teknik meslek odalarını yoketmeyi amaçlayan kanun teklifini hazırlayanların ve parlamentoda savunanların başında teknik eleman parlamenterler bulunuyordu. Yurtsever teknik elemanların halkın çıkarlarını savunmalarını, kendi haklarını korumalarını sağlayan bu örgütlerin ortadan kaldırılmasına karşı duran parlamenterlerin çoğu ise teknik eleman değildi. (...)

Ülkemizin simdilik geride bıraktığı dönem, bir mühendisin başbakan olduğu dönemdi. Teknik eleman diploması olanların idareci kademelerde, parlamentoda, hükümette görev alması, yönetime katılma sorunun çözümü anlamına gelseydi, teknik elemanların geçtiğimiz on yıl içerisinde mümkün olan en ileri ekonomik ve demokratik olanaklara sahip olmaları, yurt çıkarını sahip olmaları, yurt çıkarını savunan teknik tercihlerin, sermayesini politik tercihlerinin önünde yer alması, dışa bağımlı yatırım po-

litikalarının son bulması gerekirdi. Oysa du rum tam tersine olmuş, teknik elemanı ka pıku lu yapmayı amaçlayan personel kanu nu çıkarılmış, teşvik tedbirleri ile yabancı teknik hizmet ülkemize musallat edilmiş, doğal ve insangücü kaynaklarımız yerli ve yabancı tekellerin emrine verilmiş, teknik meslek odalarını ve kamu personeli sendi kalarını kapatma girişimleri tezgahlamış tır.

YETKİ - SORUMLULUK SINIRLARININ GENİŞLETİLMESİYLE TEKNİK ELEMANLARIN YÖNETİMDE SÖZ SAHİBİ OLMALARI SAĞLANAMIYACAKTIR

Teknik elemanların, kendi çalışma alan larındaki yetki ve sorumluluk sınırlarını ge nişleterek, onlara daha fazla inisiyatif ta nınmasının, yatırımlarla ilgili kararlardaki etkinliklerini artıracağı görüşü de politik iktidarın niteliğini görmemezlikten gelmenin ürünüdür. Yakın geçmişimiz göstermiştir ki, arkasını dayayacak bir güç olmadığı sürece teknik eleman bu yetkiyi iktidarların görüş leriyle çelişmenin başladığı noktaya kadar kullanabilmektedir. Yetki, iktidarlara rağ men uygulama yapma olanağını, sadece kâ gıt üzerinde teknik elemana verilmiş olma sı ise, sadece iktidarların işine yaramakta, iktidarlara bir suçlama yöneltildiğinde, so rumlunun teknik eleman olduğunu iddia e derek kendilerini rahatlıkla koruyabilmek tedirler.

Odaların mesleki denetim yapmasına yıllardır engel olanlar, kamu kuruluşların da bu denetimi yapan teknik elemanlar üze rinde politik baskı yapanlar, yapı üretiminde gereken düzenlemeleri yapmaktan yıllar dır kaçınanlar, geçtiğimiz yıl TMMOB kanu nunun senatodaki görüşmeleri sırasında çü rük ve yıkılan inşaatların sorumluluğunu tek nik elemanlara yüklemek cüretini göstere bilmişlerdir.

Şurası açıktır ki, politik ve ekonomik baskılar karşısında işgüvenliği sağlanmamış olan teknik eleman, kendisine kâğıt üzerin de verilmiş yetkileri, iktidarların körükörü ne aleti olduğu oranda kullanabilecektir.

KAMU KURULUŞLARININ YÖNETİM KURULLARINDA GÖSTERMELİK TEMSİLCİLERE YÖNETİME KATILMA SAĞLANAMAZ

Bugün iktisadi kamu kuruluşlarının yö netim kurullarında, okurumda çalışanların temsilini öngören yasal hükümler vardır. Ancak bu hükümler, uygulamada, çalışan ların gerçek temsilcilerinin yönetim kurul larına girebilmesi için önce kendi araların da örgütlenmelerini gerektirir. Aksi halde, seçim öncesi kulis faaliyetleri yoluyla ikti darlar, kendilerine küçük çıkar ilişkileri ile bağladıkları kişileri seçtirmek olanağını bu labilmektedirler. Bugün örneğin İller Ban kasını yöneten üç kişilik Müdürler Kurulu nun bir üyesi Banka merkez personeli tara fından seçilir. Ancak bu personelin herhangi bir şekilde örgütlenme, kendi ortak görüş lerini saptama ve buna göre bir aday belir leme olanakları yoktur. Diğer bir çok iktisa di kamu kuruluşunda ise, sadece sendikal örgütlenme hakkı verilmiş olanlar kendi sendikaları aracılığı ile yönetim kurulları na bir ya da iki temsilci sokabilmektedirler.

Bu durumda işçi sayılmayanlara temsil hakkı yoktur. Herşeyin ötesinde yönetim ku rullarına giren bir ya da iki temsilci, yedi kişilik yönetim kurulunda azınlıkta kal makta, dönen oyunların farkına varsalar bile buna engel olamamaktadırlar. Politik iktidarlar ise, bu kuruluşların yönetiminde orada çalışanları egemen kılacak bir temsil oranını sağlamaktan kaçınmaktadırlar.

YÖNETİMDE ETKİN OLABİLMEK İÇİN ÖRGÜTLENMEK GEREK

Yönetimde etkin olma, teknik elemanla rın, yaratıcı güçlerini ortaya koyabilme leri için gerekli olan özgür çalışma ortamı na kavuşmaları ile mümkündür. Teknik ele man, her türlü baskıdan uzak ve kapıkul luktan kurtulmuş olarak çalıştığında, bilimi ve tekniği halkın hizmetine sokabilecektir.

Bunun için de kendi haklarını koruyan güç lü örgütlerin varlığı esas olmalıdır. Teknik elemanlar, ancak güçlü örgütlerin içinde toplanabilirlerse, politik baskıları kişi ola rak değil örgüt karşılayıp, en doğru görüş leri bu örgütlerin güçlü desteği ile etkili ola rak savunabilirler. Gene bu örgütlerin ara cılığıyla tekelci sermayenin ve onun iktidar larının oyunları halkın gözleri önüne serile bilecektir. Teknik elemanlar, bu örgütleri aracılığıyla bir baskı grubu olabilecekler ve alınan politik kararları etkileyebilecekler dir.

Bugün için, teknik elemanları bünye le rinde toplayan odalar ve dernekler bu görev leri çok sınırlı olarak yerine getirebilmekte dirler. Üyelerinin haklarını, işgüvenliğini ve ekonomik çıkarlarını koruyucu herhangi bir araca sahip olmadıkları sürece bu örgütler aracılığıyla verilecek mücadelenin etkinliği yetersiz kalmaya mahkumdur. Bu nedenle, teknik elemanların yönetime ağırlıklarını koyabilmelerinin tek yolu, toplu sözleşme ve grev hakkını da içeren sendikal örgütlenme ye kavuşabilmeleridir.

TEKNORAT - BÜROKRAT AYIRIMI, ÇALIŞANLAR KESİMİNİN GÜÇLENEN BİRLİĞİNİ KIRMAYA YOL AÇAR

Personel Kanununun çıkışından sonra Türkiye'de kamu kesiminde çalışanlar arasında bürokratlar diye iki ayrı grup ol duğu ve bunların birbiriyle zaman zaman çeliştiği görüşü yaygınlaştırılmaya çalışılmış tır.

Bu görüş, kamu kesiminde çalışanları bölerek birbirleri ile mücadele etmelerini sağlamak, böylece kendilerine karşı veril mesi gereken asıl mücadelenin yönünü sap tırmak isteyen iktidarlar tarafından ortaya atılmıştır. Amaçlar ortaktır, bu amaçlara varmak için birleşenlerin sayısı arttıkça da yanışma da güçlenecektir.

Sendikal hak mücadelesinde de tüm ka mu personelinin birlik içinde olması gerek lidir.

Türkiye'de iktidarlar, yıllardır egemen çevrelerin iktidarı olmuş, yönetim giderek yerli ve yabancı tekellerin uzantısı duruma girmiştir. Halk kitlelerinin, çalışanlar ke siminin çıkarları ise bu iktidarlara ve on ların yönetimi ile çelişmiştir ve çelişmekte dir. Bu durumda, çalışanlar kesimi ve onun bir parçası olan teknik elemanlar için halkı, dolayısıyla kendilerini, sümürlerin baskı aracı olan bir yönetimde sermayenin çıkar ları doğrultusunda görev almaları söz ko nusu olamaz. Böyle bir yönetimle mücade le edilmelidir. (...)

Yönetime katılma isteklerinin en olum lu ürünü, çalışanları, yönetimde söz ve ka rar sahibi olmak için mücadeleye yöneltme si, örgütlenmelerini sağlaması ve bu örgüt lü mücadele içinde yönetime katılma kavra mını ve yollarını öğretmesidir.

BUGÜNKÜ MÜCADELEMİZ DEMOKRATİK MEVZİLER ELDE ETMEYE YÖNELİKTİR

Bugün için Türkiye'de halkın demokra tik özgürlük isteklerini yansıtan bir hükü met vardır. Ancak bu hükümetin «iktidar» olduğunu söylemek güçtür. Gerçek iktidar küçük sermayeyi yutarak hızla güçlenen, güçlendikçe uluslararası tekelere daha iyi hizmet eden onlarla gittikçe bütünleşen ve onların çıkarlarını daha iyi koruyan yerli (!) tekellerdir. Bu, yakın gelecekte de böyle sürebilir. Bugünkü hükümet ise, buna karşı duran halk kitlelerinin kazandığı, sürekli olamasa bile, çok önemli bir mevzudur. Bu gün, gerçekten halk kitlelerinin kendi çıkar larını savunan iktidarı ve onun uzantısı o lan bir hükümet işbaşında olsaydı, teknik elemanların yönetime katılmaları ken dili ğinden gerçekleşebilecekti. Durum böylesine kesin olamadığı içindir ki, teknik elemanlar ve tüm kamu görevlileri, ilerde daha da güç lenecek tekelci sermaye karşısında, halkın çıkarlarını ve kendi haklarını korumada ya rarlanabilecekleri mevziler elde etmeye ça lışmalıdırlar. Böylece, karar verici organ ların içerisine girerek, ya da onların dışın-

da güçlü örgütler oluşturarak politik ka rarları etkilemek ve yurt çıkarlarına ters düşen kararları halkın önünde teşhir etmek mümkün olabilecektir.

Yönetime katılmak için örgütlenmeler, ancak halkın çıkarlarını savunan hükümet lerin varolduğu dönemlerde, karşı mücade le aracı olmaktan çıkıp kararların oluşturul masında birlikte çalışma biçimine dönü se bilecektir.

Bugün için teknik elemanların yapması gereken, ilerde savunabileceği mevziler elde etmeye çalışmak, demokratik haklarını ge nişletmek ve halk kitleleri içerisindeki yer lerini almaktır. Yönetime katılma yolunda ortaya konacak öneriler, teknik elemanla rın, ulaşmak için örgütlü mücadele verecekleri hedefler olmak durumundadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Örgütsüz olarak yönetime katılma müm kün olmadığına göre kamu kesiminde çalışanların sendikal haklarının alınması, mücadelenin ilk hedefi olacaktır. Teknik ele manlar bu mücadeleyi bundan sonra daha etkin ve daha yaygın olarak sürdürmek, di ğer kamu personeli ile bütünleşerek müca delenin gücünü arttırmak zorundadırlar. Sendikal örgütlenme gerçekleştiğinde, bu örgütler yönetime katılma yollarını ve bu nun için verecekleri mücadelenin yöntemle rini kendileri saptayacaklardır. Toplu sözleş me ve grev hakkıyla donatılmış sendikal ör gütlenme gerçekleşinceye kadar teknik ele manlar, dernekler v odaları aracılığıyla hak larını v görüşlerini savunmaya devam ede cek, böylece bir baskı gurubu olarak, alınan politik kararları etkilemeye çalışacaklardır. Bu çabalarının etkinliğinin artması, antide mokratik Dernekler Kanununun hemen ip tal edilmesi ve yerine demokratik haklar ta nıyan yeni bir kanunun çıkarılması ile müm kündür. Odalar biçimindeki örgütlerin, ka mu kuruluşlarında, yönetim ve danışma ku rullarında doğrudan doğruya temsilini ve kendi mesleklerini ilgilendiren konularda söz ve oy sahibi kılınmalarını sağlayacak uygulamalara ve yasa değişikliklerine he men gidilmesi gereklidir. Bu iki konu teknik elemanların örgütlü mücadelelerini kısa vâ deli hedeflerinden olmalıdır.

Bu örgütlenme çabalarının yanı sıra, ka mu kesimindeki teknik hizmetleri tek elden yürütmeyi sağlayacak, özerk bir kuruluşa ve yönetimin tabandan yukarı doğru gercek leştiği bir yapıya sahip olan bir örgütün ku rulması için çaba harcanmalıdır. Böyle bir örgüt en azından teknik elemanların politik baskılar karşısındaki örgütlü direncini art tıracaktır.

Teknik elemanların sendikal haklara kavuşmaları ve teknik eleman iş Kanununun getirecekleri

1. SENDİKALAŞMA, DÜNYADA VE TÜRKİYEDE SENDİKAL MÜCADELE:

1.1 GİRİŞ:

1.1.1. TEKNİK ELEMANLARIN NİTELİĞİ

Teknik elemanların sendikal haklara kavuşma la rı sorunu genelde bütün çalışanları ilgilendiren bir sorundur. Çünkü, üretim araçlarına sahip olmayan, aldıkları ücretler ile geçinen teknik elemanlar, başta işçiler olmak üzere diğer «ücretli» lerin ya da başka bir deyiş ile «çalışanların» bir parçasıdır. Şüphesiz ki «ücretli»ler sözcüğü ile sosyal bir tanım geliştirmek ya da sınıfsal bir kategori yaratmak söz konusu ola maz. «Ücretli»lerin sınıfsal açıdan farklılıklar taşıdı ğı, örneğin işçilerin bir sınıf, diğer çalışan kesimlerin se ayrı sosyal farklılıklar oluşturdukları açıktır. An cak diğer ücretlilerin işçi sınıfı ile ortak olan temel özellikleri üretim ve değişim araçlarına sahip olmama ları ve belirli bir ücret karşılığında işgüçlerini sat mak zorunda kalmışlardır. Ücretlilerin işçi sınıfı da ğında kalan kesimleri, kendi aralarında farklılıklar

taşıması orijinde, işçi sınıfından üretim ve dağılım süreçleri gibi iki ayrı alanda fark oluşturmaları. Teknik elemanların inceleyecek olursak teknik elemanların aemojen olmamaları, bir kısmının değer üretilebilmesi, diğer bir kısmının işverene ait kumanda mevkilerini yürütebilmeleri, işçi sınıfından daha yüksek ücret düzeyine sahip olabilmeleri ve bu açıdan işçilerden daha değişik özlem ve ihtiyaçlarda ve daha değişik psikolojide olabilmeleri gibi birçok sebepten ötürü karmaşıktır. Bu gün açık görülen ve üzerinde özellikle durulması gereken şudur; işçi sınıfının dışında kalan diğer çalışan kesimler, bu arada özellikle teknik elemanlar ayrı sosyal katlar oluşturmalarına karşın dünyanın her tarafında çıkarlarının ve geleceklerinin işçi sınıfının çıkar ve geleceği ile aynı yönde olduğunun bilincindedirler.

1.1.2. SENDİKAL HAKLARI ELDE ETMENİN GEREKTİRDİĞİ ÇABA:

Ücretlilerin bir kısmının sendikal haklara sahip olabilmeleri, diğer bir kısmının bu haklardan yoksun kalması ücretliler arasında yaratılmış yapay bir ayırmadan ötürüdür. Tekelci sermaye çalışanları dağınık kılabilmek, parçalayabilmek için bu ayırımı bizzat yapmıştır. Sendikal haklar konusunda işçi - memur ayırımına suya çılgı çıkmek anlamına geldiğini çeşitli ülkelerde çalışanlar, ortak mücadeleleri ile isbatlamışlardır. Demokrasinin genel objektif gelişimi içerisinde ise bu hakların alınması kaçınılmazdır. Sermaye kesimi hiçbir zaman çalışanlara bu hakları isteyerek vermemiştir. Çalışanlar sendikal ve diğer haklarını kapitalistleri vermeye zorlayarak almışlardır.

1.1.3. DEMOKRATİK GELİŞMEYİ, ÇALIŞANLARIN BİLİNCİ MÜCADELELERİ YARATIR.

Kapitalist toplumun doğuşundan bu yana emeğin sermaye tarafından sömürülmesi işçileri öncelikle kendiliğinden bireysel çıkışlar yapmaya zorlamıştır. Giderek işçi sınıfı bu amansızca sömürü karşısında bilinçlenerek kendi ekonomik ve siyasal örgütlerini kurmuştur. Emek - sermaye uzlaşmaz çelişkisinin yarattığı bu kaçınılmaz dayanışma ile işçiler, bir baskı grubu olarak kendilerini kabul ettirmişlerdir. İşçi sınıfı kendi ekonomik ve siyasal örgütleri etrafından gittikçe güçlenerek burjuvaziyi bazı ödünler vermeye zorlamıştır.

Demokrasinin bugünkü düzeyine, işçi sınıfı ve müttefikleri diğer emekçi kesimler tarafından sermayeye karşı yürütülen mücadeleyle ulaşılmıştır.

1.2. SENDİKAL HAKLARIN DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE ELDE EDİLMESİ

Sorunun evrenselliğini düşünecek olursak, gelişmekte olan ülkelerin koşulları da gözönünde tutularak geçmişin deneylerini bilmenin önemi açığa çıkar. Bu bakımdan çok kısa olarak işçilerin ve diğer ücretlilerin sendikalaşma deneylerini gözden geçirmekte ve sorunun tarihsel gelişimini Dünya'da ve Türkiye'de bazı örnekler vererek araştırmakta fayda vardır.

Sendikalar çalışanların ekonomik örgütleridir. Ücretlerin arttırılması, yaşam ve iş koşullarının düzeltilmesinin mücadelesi bu örgütler tarafından yapılır. Kısacası sendikalar çalışanların günlük çıkar ve amaçları için mücadele ederler. Bu mücadele, geleceğe dönük olduğu ve sendikalar aynı zamanda politik bir baskı grubu olabildikleri ölçüde başarı kazanabilir.

Bugün İspanya, Portekiz, Güney Vietnam gibi faşist ülkelerin dışında her ülkede çalışanlar sendikal haklarına kavuşmuştur. İşçilerin sendikal haklara kavuşmaları, diğer çalışan kesimlerden daha önce olmuştur. Sendikal hakların elde edilmesinin şüphesiz ki ülke yapısı, işçi sınıfının objektif ve subjektif bakımından geldiği yer, mücadele ve ittifak biçimi ile yakından ilişkisi vardır.

1.2.1. İNGİLTERE, FRANSA VE ABD'DE SENDİKALAR:

«Kapitalizmin Anavatanı» olarak tanımlanan ve ileri bir kapitalist gelişmeye sahne olmuş bulunan İngiltere'de işçi sınıfının sendikacılık ve politik eylem bakımından ulaştığı yer bu gelişme ile hemen gözle çarpar.

İngiliz işçileri çeşitli biçimlerde sürdürdükleri mücadeleler sonucunda (1) Bugün 10 milyon civarında işçiyi temsil edebilecek bir güce ulaşmıştır. İngiliz işçileri konfederasyon biçiminde bir üst kuruluş T.U.C. (Trade Union Congress) içinde birleşmişlerdir.

Fransa'da ise işçi sınıfı mücadelesi daha değişik bir biçimde süregelmiştir. Sendikalarda örgütlenen işçilerin demokratik eylemlerinde sendikaların

önemi de büyük olmuştur. Bugün Fransa'da sendikalar 4.5 milyon civarında işçiden oluşmaktadır.

A.B.D.'de ise 1830'lardan itibaren başlayan bir sendikacılık hareketi mevcuttur. (...) Sendikalar politik baskı grubu olarak kendilerini kabul ettirememiş ve zayıf kalmışlardır.

Yukarıdaki üç örnekten de görüldüğü ki, sendikalar işçi sınıfının ekonomik mücadele örgütleri olarak 19. yüzyılın ilk yarısından itibaren var olmaya başlamışlar ve giderek siyasal etkinliklerini kabul ettirebilmişlerdir.

1.2.2. TÜRKİYE'DE SENDİKALAR

Türkiye'de sendikacılığın, ülke koşullarının batı ülkelerine göre daha değişik özellikler taşıması (...) gibi nedenlerle sanayileşmiş kapitalist toplumlardaki ölçüde gelişmesi mümkün olmamıştır.

OSMANLI DÖNEMİ:

Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarda işçilerin bir araya gelmeleri, örgütlenmeyi, dayanışmayı geliştirmeleri daha somut olarak görülmeye başlanmış, (...) İşçi sınıfının nicelik ve nitelik olarak zayıf oluşu bu hareketlerin daha da güçlenmesini önleyen en önemli sebep olmuştur.

KURTULUŞ SAVAŞINDAN 1925'E KADAR OLAN DÖNEM:

(...) Sendikalarda örgütlenen işçiler (...), milli mücadeleye aktif katkıda bulunmuşlardır. (...) İstanbul Umum Amele Birliği'nin kuruluşu ile başlayan sendikalaşma hareketi, 1925'te çıkarılan Tahriri Sükun Kanunu ile uzun bir süre fillen ortadan kaldırılmıştır.

1838 - 1950 VE 1950 - 1960 DÖNEMİ:

1933 yılında Ceza Kanunu grev müeyyidelerinin ağırlaştırılması yönünde değiştirilmiş 1938 tarihinde yürürlüğe giren Cemiyetler Kanunu ile sınıf esasına göre dernek kurulması yasaklanmış, sendika kurma hakkı ortadan kaldırılmıştır. Dünya üzerinde faşizmin yenilgiye uğratıldığı yıllarda ülkemizde çok partili döneme girilmesinin de sonucu olarak 1938 yılında yürürlüğe giren Cemiyetler Kanunu düzeltilerek sendika hakkı kanunen tanınmıştır. Ancak bu sendika hakkı, grev ve toplu sözleşme haklarını beraberinde getirmediği gibi, işçi sendikalarının siyasetle uğraşmasını da yasaklıyordu. Sendikalar yine de grev, toplu sözleşme hakları için mücadele etmişlerdir. İşçilere grev hakkını vadedip, işçi sınıfının politik bilinç düzeyinin düşük olmasından yararlanarak oylarını toplayan D.P. iktidarı, işçilerin bu isteklerini karşılamamış ve işçi sınıfını baskı altında tutmaya devam etmiştir. D.P. iktidarı bunun da ötesinde Amerikan tipi sendikacılığı, Türk sendikal hareketine empoze etmek için çalışmıştır.

27 Mayıs 1960'tan sonra sendikalar işçilerden daha fazla destek görmeye başlamışlar ve 1961 anayasasıyla grev ve toplu iş sözleşmesi haklarına kavuşmuşlardır. Ancak dikkat edilirse 1961 Anayasasıyla işçilere genel grev ve siyasal grev hakları verilmemiştir. Yeni sendikalar kanunu 1963 yılında, 1961 Anayasası doğrultusunda yürürlüğe girmiştir. 1960 sonrasında da Amerika'nın Türk işçi hareketi'ne sistemli olarak Amerikan tipi, politikadan soyutlanmış sendikacılığı telkin ettiği ve bu amaç ile AİD'nin bir çok sendikaya ekonomik yardımlar yaptığı bilinmektedir. 12 Şubat 1967'de bazı sendikalar Türk-İş'in siyasetin dışında kalması, izlediği politikanın işçi sınıfı yararına ve burjuvaziden bağımsız olmaması gibi gerekçelerle koparak Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonunu kurmuşlardır. Bugün Türkiye'de 426,000 civarında işçi Türk - İş, 100,000 kadar işçi de DISK bünyesinde toplanmıştır. Bağımsız sendikalar da gözönünde tutulursa 1,000,000 civarında işçinin sendikalarda örgütlendiğini söyleyebiliriz. Türk işçi hareketindeki odak merkezleri ise Türk-İş ve DISK'tir. Bununla birlikte Türk-İş'in bünyesinde oluşan fakat bu örgütün politikasını sürekli eleştiren sosyal demokrat sendikalar grubu vardır.

1.3. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KAMU PERSONELİ VE SENDİKAL HAKLAR:

İşçi sınıfının sermayeye karşı mücadelesiyle beraber diğer «çalışan» kesimler de egemen güçlerin insafına terk edilmemek, kendi ekonomik durumlarını sağlamlaştırabilmek ve demokratik bir baskı grubu olabilmek için mücadele etmişler ve bu mücadelelerinde işçi sınıfı tarafından desteklenmişlerdir. Demokrasinin genel objektif gelişimi, bu süreç içerisinde bu hakların alınmasının kaçınılmazlığını belirtebilmek ve demokratik ülkelerdeki genel görünümü kabatahatlarıyla çizilebilmek için demokratik batı ülkelerinden bazı örnekler vermek gerekmektedir.

1.3.1. ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE KAMU PERSONELİNİN ÖRGÜTLENMESİ:

Yukarıda anlatıldığı kadarıyla anlaşılmaktadır ki Amerika'da sendikal hareket, işverenlerin gerici ve zorba baskıları yüzünden politikadan soyutlanarak gelişmiştir. Kapitalistlerin çoğu zaman kaba kuvvetle sonuçlanan baskılarına ve bilinç düzeyinin genel olarak düşük olmasına rağmen Amerika Birleşik Devletleri'nde kamu personeli birçok eyalette toplu pazarlık haklarını elde etmiştir. (...) Öğretmenler, teknik elemanlar, hukukçular, doktorlar, polisler hatta ordu mensuplarının bir kısmı ekonomik ve çalışma koşullarını toplu iş sözleşmeleri ile saptamışlardır. Birleşik Amerika'da grev hakkı kısmidir. Genellikle kullandırılmamakta, bunun yerine anlaşmazlıklar, bazı işlemler ve iş mahkemeleri ile çözülmeye çalışılmaktadır. (...)

Avrupa'da İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya, İngiltere, Belçika, Hollanda, Almanya, Fransa, İtalya gibi ülkelerde toplu sözleşme ve grev hakları bu ülkelerin, «çalışanlar»ı tarafından elde edilmiştir. Kanada'da 1948 yılında işçilere, 1967 yılında ise tüm kamu personeline toplu pazarlık ve grev hakları verilmiştir. İsrail, Kıbrıs, Hindistan, Japonya, Meksika, çalışanların tümünün toplu sözleşme haklarına bazı kısıtlamalarla da olsa kavuştukları ülkelerdir. Yukarıda sayılan ülkelerde kamu personeli bu hakları kanunla ya da çalışanların kendilerini bir baskı grubu olarak kabul ettirebilmelerinin sonucu olarak kanunlar yeterli olmadığı halde yasaların uygulanmaması, yorumunun yargı organlarıca değişik biçimde yapılması ile elde etmişlerdir.

1.3.2 TÜRKİYE'DE KAMU PERSONELİNİN ÖRGÜTLENMESİ:

Türkiye'de ise kamu personelinin sendikalaşma, toplu pazarlık, grev haklarına sahip olması sorunu uzun zamandır tartışılmaktadır. 1961 Anayasası hazırlanırken, Anayasa komisyonunda durum görülmüş, 47 maddenin metninde bulunan «işçiler» sözcüğünün, «çalışanlar» olarak değiştirilerek maddeye daha geniş bir anlam kazandırılması teklif edilmiştir. Ancak koşullarımızın henüz olgunlaşmadığı gibi bir bahane ile bu sorun geçiştirilmiştir.

12 Mart 1971 sonrasında ise, 1938 yılında işçi sınıfına verilen hakların geri alınmasına benzer bir yöntem ile kamu kesiminde çalışanların zaten güdük durumunda, toplu sözleşme ve grev hakları olmadan var olan sendikal hakları fazla görülmüş ve Anayasa değişikliği ile sendikalar kapatılmıştır.

Türkiye'de çalışma hayatını düzenleyen iş kanunu üzerinde kısmen dürmak gerekir. Yamalı bir bohçayı andıran, işçi-işveren ilişkilerini düzene sokmayı amaçlayan iş kanunu gerçekte sadece ve sadece işçiler üzerinde işverenlerin baskılarını daha somut bir biçimde hissettirmelerine yol açmaktadır. İş kanunumuz 3008 sayılı iş kanununa ve onu değiştiren kanunlara göre bir değişiklik getirmedeği hatta geriye dönüş anlamına geldiği halde 1971'den sonra DISK'ı tamamen tasfiye amacıyla bazı değişiklikler getirmektedir. Türkiye'de tüm çalışanların daha gerçekçi bir iş kanunu ve işyerlerinde referandum hakkı için mücadele etmeleri gerekmektedir.

1.3.3. SONUÇLAR:

Görüldüğü gibi bütün dünyada işçilerin ve diğer «çalışan» kesimlerin sendikal haklara kavuşmaları kolay olmamış ve bu haklar uzun süren mücadeleler sonunda alınmıştır.

Haklarımızın verilmesine karşı çıkanlar Türkiye'nin kamu personeline bu hakları tanımak için yeterli olgunluğa kavuşmadığını ileri sürmüşlerdir. Halkımızın demokrasiye her geçen gün daha fazla sarıldığı, demokrasinin gelişmesinin mücadelesini verdiği düşünülecek olursa çalışanların bilinçli çabalarının bu iddiaları çürüteceğini kesin olarak belirtebiliriz.

Teknik elemanların haklarını vermeyen sermaye kesimi, kamu kesiminde çalışanlara bazı ayrıcalıklar tanıdığını, memurların grev yapmaları halinde sadece işveren durumundaki kamu kuruluşlarının değil, kamu kuruluşları ile ilişkisi olan tüm vatandaşların zarar görebileceğini belirtiyorlar. Haklarımızı vermenin bir ayrıcalık olmadığı gayet açıktır. Ayrıca teknik elemanlar ayrıcalık değil, sadece kendi çalışma ve ekonomik durumlarını kendilerinin pazarlık ile tesbit edebilmelerini istiyorlar. Özel sektörde olan grevlerin de üçüncü şahıslara zarar verebileceği düşünüldürse bu iddianın da geçersiz olduğunu kabul etmek gerekecektir.

Tekelci sermaye çevreleri çalışanların haklarına kavuşmalarını önlemek için bu tip iddiaları çoğaltmaktadırlar. Ancak, yukarıda da değinildiği gibi, bu id-

diğerleri objektif olarak cevaplamak her zaman mümkün değildir.

Bundan sonraki bölümde sendikalaşmanın, ekonomik olarak Türkiye'de teknik personele sağlayacağı yararlar üzerinde durulacaktır:

2. SENDİKALAŞMANIN TÜRKİYE'DE EKONOMİK HAKLAR BAKIMINDAN YARARLARI:

Bildirinin bu bölümünde, teknik elemanların sendikal haklara kavuşmalarının ekonomik olarak yorumlanmasına çalışılacaktır. Bu bölümde, ekonomik yararlarından, sadece sağlanan ücret artışları ele alınmıştır.

2.1. ÜCRETİ KESİMİN SENDİKAL HAKLARDAN YARARLANMASI:

Teknik elemanların büyük bir bölümü kamu kesiminde çalışmaktadır. Üretim faaliyetindeki durum bakımından diğer kamu görevlilerinden ayrılan ve işçi kesimine yakın olan teknik elemanlar, hukuki bakımdan işçilerden ayrı, tüm kamu görevlileriyle birlikte ele alınmaktadır.

Ücretli kesim'in elinde sendikal haklar ve grev hakkı bir ekonomik mücadele aracı olarak bulunurken, tüm kamu görevlileri ve bu arada teknik elemanlar bu haktan yoksun durumdadırlar.

1960-1965 yılları arasında ücret artışı oranı, fiyatlardaki artıştan yüksek olmuştur. Grev hakkının yasalaştığı 1961 yılından beri ücretler lehine gelişen ücret - fiyat ilişkisi 1965 - 1970 döneminde ücretler lehine daha da olumlu olarak gelişmiştir. Bu dönemde sendikal haklar etkinlikle kullanılmış ve fiyat artışları hızlı olmasına rağmen daha da hızlı artmıştır. Sendikal hakların fiilen ortadan kalktığı 1970 - 72 döneminde ücret - fiyat ilişkisi tersine dönmüş, ücretlerin fiyatların altına düşmemesi ancak bir ölçüde sağlanabilmiştir.

Gelişim aşağıdaki tabloda kısaca özetlenmiştir:

	1960—1965	1965—1970	1970—1972
Ücretler (% artış)	49,7	63,1	24,6
Fiatlar (% artış)	23,3	32,2	29,1

1971 — 1973 döneminde fiatların 1968 — 1970 dönemine oranla iki katı artmasına rağmen istatistik veri yetersizliğinden son dönemler yeterince incelenememiştir.

1971 yılında ücretliler ve sabit gelirli kamu kesimi görevlileri için «gerçek gelir - fiat» makası açılmaya başlanmış ve bu gruplar aleyhine gelişmesini daha sonraki yıllarda sürdürmüştür. Ancak 1973 yılında mutlak fakirleşme, işçi kesimi için değişmeye başlamıştır. Yine de gerçek ücretler fiat artışının ve ulusal gelir artışının gerisinde kalmaya devam etmektedir.

1961 ertesindeki fiat politikası, ücretli ve sabit gelirli kamu kesimi görevlileri için fakirleşme sonucunu doğururken sanayi ve toptan ticaret kesimi için çok kazançlı olmuştur.

İç ticaret hadlerindeki ve gerçek gelirdeki değişimler, lehinde gelişme olan kesime kaynak transferi anlamına gelmektedir.

Tekelci sermaye kesimi fiat artışlarının ücret artışları nedeniyle meydana geldiğini öne sürmektedir. Ancak açıkça görüldüğü gibi ücret artışları en yüksek düzeye çıkmıştır. Fiat artışları da tekelci sermaye kesiminin ulusal gelirden aldığı payın büyümesi sonucunu vermiş yani bu gruplar tarafından grev ve toplu sözleşmelerin en aza indiği dönemde yararlanılmıştır. Toplu sözleşme ve grev hakkının kullanılması fiat artışlarına neden olmamakta, tam tersine gelir bölüşümünün ücretliler aleyhine bozulmasının karşısına çıkılmaktadır. Sendikalaşma ve grev hakları bu dengenin sağlanmasının araçlarıdır.

Gelişmelerden Çıkarılacak Sonuçlar:

Gerek kamu görevlileri, gerek ücretliler kesimi için, demokratik hakların vazgeçilmez olduğu,

Demokratik hakların belirli bir düzeyin üzerinde bulunduğu ortamda (1960-70 ortamı) sendika ve grev haklarının, ekonomik mücadelenin etkin araçları olduğu,

Üretim faaliyetindeki durumları benzer olmasına rağmen, teknik elemanların ücretlilerden farklı yasal haklara sahip olmalarının ekonomik kayıplar verdiğidir.

2.2. Kamu Görevlisi Teknik Personelin Gelir Durumunun İrdelenmesi:

Yukarıdaki sonuçları daha açık bir biçimde açıklamak için aşağıdaki tablolar düzenlenmiştir.

Bu tabloların hazırlanması için kullanılan yöntem kısaca şöyle özetlenebilir:

Ticaret Bakanlığı Konjonktür ve Yayın Dairesi-

nin Ankara ve İstanbul için hazırladığı geçinme endeksleri kullanılarak gerek ücretliler, gerek kamu kesimi görevlisi teknik elemanlar için durum ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.2.1. Ücretlilerin Gelirlerinin İrdelenmesi:

Ücretliler kesimi için, sosyal sigortalar kurumu istatistiklerine göre, toplam imalat sanayiindeki ortalama ücretler geçinme endekslerine göre düzeltiltikten sonra gerçek ücretler hesaplanmıştır.

Yıl	Para Ücret	Para Ücret Endeksi	Baş. yılına indirgenmiş ve düzeltilmiş ücret endeksi	Ücretler
			An.	İst.
1963	17.21	100.0	100.0	100.00
1964	19.07	110.8	108.7	109.9
1965	20.66	120.0	110.3	113.9
1966	22.66	131.7	114.8	114.9
1967	24.75	143.8	117.9	110.0
1968	27.47	159.6	125.7	102.6
1969	33.98	190.4	148.8	136.9
1970	37.40	217.3	146.5	139.6
1971	40.97	237.8	131.6	128.4

KAYNAK: Konjonktür. Tic. Bak. Sürekli Yayın, Sosyal Sigortalar Yıllığı 1955—1971.

NOT: Tablonun ve diğer tabloların hazırlanmasında kullanılan Ankara ve İstanbul geçinme endeksleri diğer tabloların başında gösterilmiştir.

Tablodan görüldüğü gibi Ankara ve İstanbul'daki ücretlilerin gerçek ücretleri geçinme endekslerindeki hızlı gelişmeye göre düzeltildikten sonra da bir artış göstermemiştir. (...)

2.2.2. Kamu Görevlisi Teknik Elemanların Gelirlerinin İrdelenmesi:

Kamu görevlisi teknik eleman için ortalama bir ücret hesaplanamayacağından farklı bir tablo hazırlanmıştır. Ankara ve İstanbul için ayrı ayrı düzenlenen birinci grup tablolarda, işe ilk girişte alınan ücret, çeşitli düzeyde eğitim görmüş teknik elemanlar için, Ankara ve İstanbul geçim endekslerine göre indirgenerek gösterilmiştir.

Ücretlere temel olarak 6/1735 numaralı 1963 yılı kararnamesi, 6/9789 numaralı 1968 kararnamesi ve 1327 sayılı kanun (1970) kullanılmıştır. Kanun ve kararnameler gösterdikleri yılın başlangıcından beri geçerli var sayılmışlardır.

Birçok karışıklıklar yaratacağından ve tam olarak hesaplanamayacağından, 1970 öncesi alınan mahrumiyet zamları ve 1970 sonrası dönemde yan ödemeler hesaba katılmamıştır.

İkinci grup tablolarda ise, 1963 yılında göreve başlayan çeşitli düzeylerde eğitim görmüş teknik elemanın normal terfilerle ücreti yükseldiğinde, Ankara ve İstanbul geçim endeksine göre indirgenildiğinde gerçek ücretinin ne olacağı gösterilmiştir.

(Söz konusu edilen ve tebliğlerde sunulan tabloları biz burada yayımlamıyoruz. Tebliğler bir müddet sonra ve söz konusu edilen tablolarla birlikte bir kitap halinde yayınlanacaktır. Teknik — Güç)

2.3. SONUÇ:

Yukarıdaki açıklamaların da gösterdiği gibi kamu görevlisi teknik elemanların, toplu sözleşme ve grev hakkı olan ücretli kesime göre, yaşama koşulları kötüye doğru gitmiştir. Ekonomik bir mücadele aracı olarak sendikalaşma ve grev hakları, kamu görevlisi teknik personel ücretli kesimle yasalar ve haklar bakımından aynılaştırılacak, yaşama koşullarının genel geçinme endeksleri paralelinde olmasını sağlayacaktır.

Sendikalaşmanın teknik elemanlara sağlayacağı diğer yararlar bundan sonraki bölümde incelenmiştir:

Sendikalaşmanın Türkiye'de Sosyal ve Demokratik Haklar Bakımından Yararları:

3.1. Ekonomik ve Sosyal Haklar:

İşçi statüsü, çalışanlara ekonomik durumlarını, yal yararlar da sağlamaktadır. (...)

İş güvenliği bakımından yaygın olan bir yanlışya işaret etmekte fayda vardır.

2.3. İş Güvenliği:

Bu yaygın kaniya göre kamu personeli sendikal haklardan yoksun olmasına karşılık, işçilerden daha ücretlerini artan hayat pahalılığı karşısında düzenlenebilir olanaklarının yanında başka ekonomik ve sosyal sağlam iş güvenliği şartlarına sahiptir. Gerçekte bu güvenlik ancak kâğıt üzerinde mevcuttur. Bir kamu görevlisinin işine son verilemezse, bu kişi çeşitli baskı

ve yollarla, örneğin kısa aralıklarla çeşitli yerlere tayin edilerek istifaya zorlanmakta, işten alınması çıkar çevreleri açısından çok önemli ise kâğıt üzerindeki bütün güvenlik hükümleri hatta yargı kararları bir kenara atılabilmektedir. Buna karşılık iş güvenliğine sahip olmadığı iddia edilen bir işçi, işveren tarafından işine son verildiği zaman kıdem tazminatı almakta, akit feshinin önceden bildirimi, yeni iş arama izni gibi haklardan yararlanmaktadır. Kıdem tazminatını ödeme zorunluluğu işvereni bu konuda keyfi hareket etmekte kısıtlamaktadır. Eğer işçi, güçlü ve üyelerinin hakkını savunan bir sendikaya üye ise sahip olduğu iş güvenliği, kamu personelinin sözde güvenliğini kat kat aşmaktadır.

3.3. Çalışma Koşulları:

Sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev hakları, teknik elemanların çalışma koşullarında bugünkü kamu personeli statüsünden doğan birçok aksaklığı da düzeltme olanakları getirmektedir. Bugün teknik elemanlar, yetki ve sorumlulukları belli olmayan kararlara katılmalarına imkân tanımayan kişiler durumundadırlar. (...)

Bugünkü statü içinde bir yandan aynı görevi yapan teknik elemanlar, unvanları değişik olduğu için ayrı ücretler alır, aralarındaki yapay çelişkiler bu yolla körüklenirken, bir yandan da aynı unvana sahip elemanlar, çok değişik koşullar altında görev yapsalar da bu değişiklikler değerlendirilmekte, güç koşullarda teknik elemanların çalışmasını teşvik edici tedbirler uygulanmamaktadır.

Çalışma koşullarındaki bu aksaklıkların çözümü için aslında kamu teknik hizmetleri politikasında temelden anlayış ve davranış değişiklikleri gerekirken ise de kamu personeli statüsünün dar, kısıtlayıcı hükümlerinin dışına çıkmanın, iş kanunun getirdiği esnekliğe sahip olmanın çözüme büyük ölçüde yararlı olacağı da açıktır.

3.4. YURT ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDA MÜCADELE OLANAKLARI:

Sendikalaşma hakkına, toplu sözleşme ve grev silahlarına sahip bir teknik eleman kitlesi sorunlarını çözümlemesinde, teknik hizmetlerin yurt yararına sürdürülmesi mücadelelerinde büyük bir etkinliğe sahip olacak, bugünkü çeşitli kısıtlayıcı hükümler ve olanaksızlıklar altında bile sürdürülen bu mücadelede, bu etkinlik yurt çıkarları ve ülkenin gerçek anlamda kalkınma çabaları yönünde büyük yararlar sağlayacaktır.

İş kanunu kapsamına girme, teknik elemanlara bir yandan da bu mücadeleye kamu personeline yasaklanmış olan siyasal partilere girme hakkını getirerek, doğrudan doğruya siyasal kararlara katılma olanakları sağlayacaktır.

3.5. Teknik Eleman İş Kanunu:

Elimizde bulunan «Teknik Eleman İş Kanunu» taslağı teknik elemanlara bu hakların getirilmesi, bu olanakların sağlanması için hazırlanmıştır.

Kanun taslağı ile teknik elemanlar kamu personeli kapsamından çıkarılarak, iş kanunu, sendikalar kanunu ve toplu iş sözleşmesi ve grev kanunu kapsamına alınmaktadır. (...)

Kanun taslağı bütün teknik personeli kapsamakta, ileride teknolojik gelişim ile ortaya çıkacak teknik personel gruplarının bu haklardan yararlanmasını için kapsam maddesinde gerekli esneklik sağlanmaktadır.

Bu kanunun gerçekleşmesi ile teknik personelin eski çalışmalarından doğan haklarının kaybolmaması da bir madde ile sağlanmaktadır.

Sorunlarının çözümünün ne tür ayrıcalıklar, ne tür ekonomik çıkarlar getirirse getirsin, ister ayrı teknik eleman statüsü, ister başka bir isim olsun, kendilerini üretim içinde beraber çalıştıkları işçilerden ayıran, demokratik sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarını tanımayan bir statü ile gerçekleştirmeyeceğini bilincinde olan tüm teknik elemanlar bu kurultay ile bu kanun taslağını kamu oyununa duyurmaktadırlar.

Ancak hiçbir zaman unutulmaması gereken nokta, bu kanunun sorunlarımıza kendiliğinden çözüm getiren bir reçete olmadığıdır. «Teknik Eleman İş Kanunu», teknik elemanlara, sadece ekonomik, sosyal ve mesleki sorunların çözümüne doğrudan doğruya katılma olanakları getirmektedir. Kanunun gerçekleşmesi ile tekelci sermaye çevrelerinin ne genel ne de teknik hizmetler politikalarında bir değişiklik olmayacaktır. Teknik elemanlar olarak, bundan sonra da kanunun getirdiği olanakları kullanarak diğer çalışanlarla birlikte yurt çıkarları doğrultusundaki mücadelemizi sürdürmek zorunludur. Sorunların çözümü ancak bütün çalışanların ortak mücadeleleri zafere ulaştığı zaman gerçekleşecektir.

EMPERYALİST GÜÇLERİN ORTA DOĞU PAZARLARI İÇİN MÜCADELESİ

Emperyalizmi dünya çapında bir bütün oluşturmaya ve bu bütünün başını, belirli dönemlerde yine belirli bir emperyalist gücün çekmesine rağmen, bütün içerisinde birbirleriyle sürekli olarak mücadele eden güçler ve mihraklar bulunmakta ve bu güçler arasındaki mücadele ve çelişkiler de zaman zaman keskinleşmektedir. İçinde bulunduğumuz dönemde, emperyalizmin başını A.B.D. Emperyalizmi'nin çekmesine karşılık, emperyalist sistem içerisinde, birbirleriyle rekabet halinde bulunan, Ortak Pazar, Japonya, İngiltere gibi emperyalist güçler de bulunmaktadır. Bununla beraber, burada şu gerçeği de belirtelim ki, özellikle sosyalist dünya sistemi ve geri bırakılmış ülke halklarının kurtuluş mücadeleleri karşısında, emperyalist mihraklar kendi aralarında ki çelişkileri ikinci plana atarak, çok kereler ortak mücadele verebilmektedirler.

A.B.D. Emperyalizminin ve bu emperyalizmin Orta Doğu'daki masası Siyonizm, Saldırgan politikasına karşı kendi haklarını koruyabilmek amacıyla kapitalist ülkelere petrol ambargosu uygulayan üretici Arap ülkelerine karşılık, A.B.D. Emperyalizmi'nin hem Ortak Pazar hem de Japonya Emperyalizmlerini ortak bir cephe oluşturmağa davet etmesi ve kendi görüşlerini Fransa dışındaki tüm devletlere kabul ettirmesi de, hem A.B.D. Emperyalizmi'nin belirgin gücü hem de emperyalizmin hakların kurtuluş savaşlarına karşı, nasıl bir ortak cephe halinde çıkmayı amaçladığının somut örnekleridir. Biz bu rada çeşitli emperyalist mihraklar arasında, Orta Doğu pazarları için yürütülen mücadelelerin genel gelişim yönünü belirtmek ve özellikle kendi ülkemiz için gerekli dersleri çıkartmak istiyoruz. Birleşmiş Milletlere bağlı, «Ekonomik Sosyal Bilgi Merkezi» tarafından hazırlanan ve «Sanayileşmiş Ülkelerin Üçüncü Dünya'nın Gelişmesindeki Ekonomik Çıkarları» adını taşıyan bir araştırmada bu konuda ilginç sayılar veriliyor. Burada hemen belirtelim ki, Birleşmiş Milletler «Sanayileşmiş Ülkeler» tanımının kapsamına sadece, batı dünyasının ileri gitmiş kapitalist ülkelerini değil, aynı zamanda Sovyetler Birliği ile Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkeleri de sokmaktadır.

SANAYİLEŞMİŞ ÜLKELERİN ORTA DOĞU ÜLKELERİNE YAPTIKLARI İHRACAT İÇİNDE ÇEŞİTLİ EMPERYALİST MIHRAKLARIN PAYLARI

Yıllar	A.B.D.	Ortak Pazar
1955	% 25.0	30.3
1960	21.9	34.2
1965	23.6	31.3
1969	21.3	29.7

Japonya	İngiltere
5.3	23.7
5.9	19.8
8.0	17.8
9.5	16.8

(Kaynak: The Economic Interest of the Industrial Countries in the Economic Development of the Third World: United Nations Centre for Economic and Social Information, 1971, s. 86-87).

Görüldüğü gibi, 1955-1969 yılları arasında, Orta Doğu ülkelerine yapılan ihracat içerisinde, A.B.D. Emperyalizmi'nin payı % 25.0'dan % 21.6 ya, İngiltere Emperyalizmi'nin payı ise % 23.7'den % 16.8'e düşmüştür. Buna karşılık Ortak Pazar Emperyalizmi'nin payındaki düşüş çok küçük olmuştur. 1955 yılındaki % 30.3 de geri, 1969'da % 29.7 değerine düşmüştür. Öte yandan Japonya Emperyalizmi'nin payı ise % 5.3'ten % 9.5'e yükselmiştir. Genel gelişime bakılacak olursa, kâsık ihracatçı bir ülke olmayan A.B.D.'nin dışarıda, Orta Doğu pazarlarında eskiden çok güçlü bir şekilde mevcudiyetini sürdüren İngiltere Emperyalizmi'nin etkinliği büyük ölçüde azalmakta, bu boşluğu ise, Ortak Pazar ve özellikle Japonya Emperyalizmi'leri doldurmağa çalışmaktadır. A.B.D. Emperyalizmi, ise bilindiği gibi etkinliği ni, klasik ihracat yöntemleriyle değil, örneğin Batı Avrupa'daki hayati sanayi sektörlerini egemenliği altına alarak Japon sanayinde yatırımlar yaparak, çok karmaşık yollarla sürdürmektedir. Diğer bir deyişle, A.B.D. Emperyalizmi'nin, Ortak Pazar ve Japonya Emperyalizmleri içerisinde belirgin bir payı, yeri ve etkinliği bulunmaktadır. Bu gerçeklikler dikkate alındığında, Japonya Emperyalizmi'nin gene de, giderek güçlendiği açıkça ortaya çıkmaktadır. «Sarı Tehlike», sanıldığı ve sandırıldığı gibi, Çin Seddi'nin arkasından değil, «Güneşin Çocukları»nın ülkesinden doğmaktadır.

Aynı yıllar içinde, Sovyetler Birliği'nin Orta Doğu ülkelerine sanayileşmiş ülkelerin yaptıkları ihracat içerisindeki payı % 2.0'dan % 5.9'a, ve Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkelerin payı ise yine % 2.0'dan % 5.9'a yükselmiş bulunmaktadır. Böylece Sovyetler Birliği ile Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkeler birarada alındıkları takdirde, paylarının % 4.0'dan % 11.8'e yükseldiği görülmektedir.

Bir Orta Doğu ülkesi olan Türkiye'de temelde aynı etkilere açık olan bir durum. Ülkemizde özellikle siyasi ve askeri açıdan egemenliğini sürdüren A.B.D. Emperyalizmi'nin yanında, Türkiye finans kapitali, ekonomik bakımdan, Ortak Pazar Emperyalizmi ile işbirliğini tercih etmektedir. Bu arada Japonya Emperya-

Ortadoğu'da yeni bir şey yok...

Hüseyin BAŞ

Ortadoğu'da neler oluyor? Son savası izleyen ateş-kesten bu yana taraflar arasında diplomatik plandaki görüşmeler sürüp gidiyor. Mısır cephesinde Süveyşin iki yakası askersizleştirildi. Birleşmiş Milletlere mensup askerler bölgede sürekli bir barışın yerleşmesine kadar tampon görevlerini sürdürüyorlar. Kanalı yeniden uluslararası deniz ulaşımına açılması için hazırlıklar son safhasında. Ama bütün bu olumlu gelişmeler Ortadoğu'da adil ve sürekli bir barışın hemen yarın gerçekleştirileceği hakkında öne sürülen iyimser tahminleri, ne yazık ki bütünüyle geçerli saymaya yetmiyor. Diplomatik görüşmelerin şimdiden bir yılan hikâyesine dönüştüğünü söyleyenler çoğunlukta. Üstelik çatışmalar da tamamen kesilmiş değil. Golan'da İsrail ile Suriye arasında zaman zaman son derece ciddi düşümlere varan çarpışmaların önu arkası kesilmiyor.

Bu durumda insan Ortadoğu'da neler oluyor? Ne mene ateş-kes'tir bu? demekten kendini alamıyor. Çok sayıda gözlemciye bakılırsa ateş-kes Ortadoğu'da pek bir şey değiştirmemiştir. Diplomatik görüşmelerin uzayıp gitmesi de kötümserleri hakkı çıkaracak nitelikte. İsrail müstevli elinden koparıp alınan Süveyşin batı yakasındaki arap topraklarının dışındaki yerlerden çekip gitmeye hiç mi hiç hevesli görünmüyor. Kısaca Ortadoğu cephesinde «yeni bir şey yok». Eski hamam eski tas. Yahudi müstevli bir punduna getirip göçkendiği arap topraklarının üstüne yatma eğiliminden asla vazgeçmiş değil, ABD emperyalizminin Ortadoğu jandarması son savaşta yediği hatırı sayılır kôteğe rağmen kuyruğu dik tutmanın peşinde nefes tüketiyor. Dünya ölçüsündeki etkin propaganda, geçilmez diye ilân edilen BAR LEV hattının dar madanın edildiği ve Mısır birliklerinin altı günlük savaştan bu yana ilk kez Süveyşin Batı yakasını geçtiği gerçeğini saptırmaya, gölgelemeye yetmiyor. İsrail'de Generallerin bir birlerini suçlaması, bu konuda soruşturma kurullarının kurulması bu yüzden. Son savaşın askeri planda ortaya çıkardığı yeni gerçek şudur: İsrail artık Ortadoğu'da askeri planda tek ve sonuç alıcı güç değildir. Ve denge giderek İsrail aleyhine bozulacaktır.

Meselenin kilit noktası buradadır. Savaş alanında eskisi gibi etkili olamayan İsrail şimdi ABD emperyalizminin yönetiminde diplomatik tezgâhlarla oyunu sürdürme çabasıdadır. Başka bir deyişle ne yazık ki edilecek işgal altındaki arap toprakları elde tutulacaktır. Büyük İsrail heveslisi generallerin düşü budur. Öte yanda Kissinger'in Ortadoğu'da me-

Dış Politika'da 15 gün

kik dokuması, birbiri ardından barış planları önermesini de hayıra yormamak lazımdır. Mısır da Enver Sedat'ın takındığı Amerikancı tavır kuşkusuz Bay Kissinger'in Ortadoğu'da tezgâhlamak istediği «böl ve yönet» politikasının ürünü sayılmak gereklidir. ABD emperyalizmi bir yandan İsrail'in sorumsuz saldırılarına göz yumarken, öbür yandan barış maskesi altında arap ülkelerini etkin ve gerçek dostlarından ayırmanın habis tezgâhı içindedir. Başka bir deyişle ABD emperyalizmi ve onun Ortadoğu'daki basası İsrail askeri planda kaybettiklerini, kaybetmeye mahkûm olduklarını, şimdi diplomatik oyunlarla kazanma yolunu seçmiş bulunmaktadır. Bu gerçeği görmeyenler, kurtuluşu Kissinger'in barış ninnilerinin doğrultusunda sananlar, kısa sürede bir kez daha feci bir biçimde yanıldıklarını kuşkusuz

suz anlayacaklardır. Son İsrail arap gerillaları çatışması bu konuda yeteri kadar fikir verebilecek niteliktedir. İsrail müstevli ABD'nin yeşil ışığıyla Filistinli gerillaların Kıryat Smone saldırısını bahane ederek Lübnan sınır köylerine tecavüz etmiş ve yüzlerce evi sistematik bir biçimde dinamitlemiştir. Müstevli bununla da yetinmemiş, nazi metotlarını en başarılı şekilde uygulayarak günahsız rehinelere de beraberinde alıp götürmüştür. Bu olay İsrail'in kaba kuvvet gösterilerinin sadece biridir Ortadoğu'da. Ve her defasında ABD gerillaların müstevliye karşı giriştikleri hareketleri kınamış, buna karşılık İsrail'in sorumsuz misilleme saldırılarının sırtını sıvazlamıştır. Biz Filistinli gerillaların giriştikleri kişisel şiddet hareketlerinin savunuculuğunu yapmak niyetinde değiliz. Ama müstevlinin baskı girişimleriyle, yurdunu, halkını savunan insanların giriştikleri hareketleri aynı sepete koymanın yanlışlığına da inanıyoruz. Yurtlarını savunan insanların giriştikleri şiddet hareketleri gereksiz can kaybına yol açıyorsa bunun sorumluluğu Filistinli savaşçıların sırtına yüklenemez.

Asıl sorumlu arap topraklarına silâh zoruyla çöreklenen ve bu toprakları, insanları tüm zenginlikleriyle hayasızca sömüren Büyük İsrail heveslisi savaş çılgınlarıyla, onların değişmez destekçisi ABD'dir. Şiddet hareketlerinin asıl sorumluları bunlardır. Barış görüşmelerini uzatan, engelleyen bunlardır. Arap halklarını birbirlerine gerçek dostlarına düşürmek için çeşitli tezgâhlar kuran bunlardır. Ortadoğu'da sürekli, adil ve gerçek bir barış isteyenler bu temel gerçeği gözden kaçırmamalıdır.

İzmi'nin ülkemize duyduğu «İlgi»de gün geçtikçe artmaktadır. Bu gerçekler ve özellikle, 13 Mart 1971 tarihinden sonra yürürlüğe sokulan «Olağanüstü» dönemin getirdiği yığınlık ortamı içerisinde, «Emperyalizmlerden emperyalizm beğen» görüşü de giderek etkinlik kazanmıştır. Türkiye'de kitlelerin susturulması, yurtseverlerin zindanlara atılması ve en korkunç işkencelere uğratılmaları karşısında, A.B.D. Emperyalizmi'nin

açık faşizmi, Batı Avrupa'nın ise parlamenter demokrasiyi tercih ettiğini ileri süren, bir kısmı iyi niyetlilerin yanında, Ortak Pazar finans kapitalinin bilinçli sözcülüğüne yapanlar kaplamıştır ortabğ. Oysa Türkiye gibi, yabancı yerli finans kapital ortaklığı tarafından sömürülerek geri bırakılan bir ülke için, kurtuluş yolu, efendi değiştirmek değil, gerçek bir ekonomik ve siyasi bağımsızlıktan geçmektedir.

SAYIN ÜYE!..

TEKNİK GÜÇ

SENİN KATKINLA

GÜÇLENECEKTİR.

HABER VE YAZI GÖNDER!

BULUNDUĞUN YERDEKİ

TEKNİK GELİŞMELEİ

BİZE BİLDİR.

TEKNİK GÜÇ

BİR KİTAP

AMERİKANO — MAN-
YAKLAR-

Y. DA

ÇAĞDAŞ DÜNYANIN
GÖRÜNTÜLERİ

«DÜNYA FALTAŞI GİBİ A-
ÇILMIŞ ŞAŞKIN GÖZLERİ-
MİZ ONÜNDE — TEK BİR
KARA ORMANA İNDİR —
GENDİĞİNDE — TEK BİR
KUMSALA VEFALI İKİ ÇO-
CUK İÇİN — VE AYDINLIK
SEVGİMİZ İÇİN ŞARKILAR
DOLU TEK BİR EVE... SİZİ
BULACAĞIM.»

A. RIMBAUD (1)

İran kökenli yazar Rezvani «Amerikano-Manyaklar» da düşünle gerçeği, direnme ile ye nilgiyi, kötülükle şiddeti de-ğişik bir anlatımla vermeye çalışıyor. Görüntüsel özellik-leri ağır basan «Amerikano-manyaklar»da romanın baş-kişisi kendi kendilerini Ame-rikano-manyak olarak tanımlar. Amerikano-manyaklık, çağdaş dünya insanına em-peryalist Amerika tarafından ve kendileri gibi olmayanı bulandırılmış bir hastalıktır. yoketme hastalığıdır bir çe-şit. Yine bu hastalık Ameri-kan düşüncesinin dünyaya 50 yıldır aşılamaaya çalıştığı bir davranış biçiminin adıdır ve baştan sona kapitalist bir dünya görüşünden kaynak-lanır.

Romanın bütün yapısı bu olgu üzerine biçimlendiril-miştir. Amerikano-manyakla-rın başkişilerinden Cypriche kendilerini ve eylemlerini an-lattırken şöyle der: «Amerika-lı değiliz! bir inanç için öldü rüyoruz.

...Reziller vardır. Kötülük e-derek yaşayan insanlar oldu-ğu gibi rezillik içinde yaşı-yan halklar da vardır. Kanla-rını döktükleri cesetlerle beslenen insanlar olduğu gi-bi başka halkların kanlarını yaşıyan halklar vardır.

... Herkes her durumda düşmanını seçmelidir. Bu düşmanları da çıktıkları yer, bulundukları sınıf açısından iyice tartıp biçmeli, ve bir gün kendi toprakları üzerin-de kısırdı mı en canalacak yerinden vurmaktır bu düş-manları. Elli yıllarından bu yana Loupiote'la ben Ameri-kanos denizcilerini, yani u-luslararası sermayenin para-lı askerlerini seçtik ve o gün bu gündür bildiğimiz volda yürüyoruz.

Amerikanoslara hücum! A-merikan manyaklığının en son derecesine varmış Ame-rikanomanyaklarız biz, hih hih hih hi...» (2)

Yine Rezvaniye göre bütün dünya uluslarının ve halkla-rının başında şimdilik Demok-les'in kılıcı gibi duran Ame-rikan emperyalist özelemleri sömürgecilik döneminin ve ikinci dünya savaşının faşist özelliklerinin bütün öğelerini içinde taşımaktadır. Günü-müz dünyasını işkence, tecrit kampları, topyekün imhâ planları ile bir caniler klini-ği görünümüne bürünen A-merikan emperyalizmi ve u-luslararası kapitalizm temel de vatan bir korkuya çırpı-nıp durmaktadır. Bu korku vokoluşun ve çaresizliğin ge-nel bir korkudur «Dünya

KÜLTÜR
SANAT
EDEBİYATDüzenleyen:
Altan YALÇIN

daki şiddet ve kötülük bir barbarlık sonucu değil, fa-kat zaten ölmüş, çoktan çü-rümüş bir kapitalist toplu-mun fırtınaya, boraya karşı eteğine tutunup da kendini ayakta tutmaya çalıştığı tek somut silâhtır.» (3).

Emperyalizmin şiddeti «A-merikano-manyaklar»da zin-cirleme bir çağrışımlar dizisi olarak aktarılır. Romanın baş kişisi Sannes kıyılarında bu lunan bir Amerikan Filosu görüntüsünden esinlenerek dünyamızı kirleten uluslara-ra sı kapitalizmin bütün insan-lık dışı yöntemlerini gözden geçirir ve anlatır. «Amerika-nomanyaklar» anlatımı dili kurgusu ile özgün ve okunma sı gerekli bir kitaptır.

1. AMERİKANO — MANYAK
LAR. Sf. 6

2.a.g.e sf 15.16

3.a.g.e, arka kapak

★ AMERİKANO — MANYAK-
LAR ★ ROMAN ★ YAZAN:
REZVANİ ★ TÜRKÇESİ:
ADALET AĞAOĞLU ★
HÜR YAYINEVİ ★ 92 Sf.
★ 7,5. T.L. ★

DERGİLERDE

YENİ A DERGİSİ.

Nisan ayından itibaren de-ğişik bir boyutta yayımını sürdüren Yeni A dergisi Ni-san 74 sayısında: Adnan Öz-yalçiner'in «Osmanlı Cumhu-riyeti mi», Nurer Uğurlu'nun «Sınırsız Af» Asım Bezirci'nin «Halk Şairleri ve Kemal Ta-hir» Derviş Yavuz'un Devri-mi Kendimiz yapmalıyız» Sa-bit Bayındır'ın Öğretmen İşçi Sınıfına Bağlıdır» Ferit Öngö-ren'in «Fikir Özgürlüğü Gel-sin mi, Hikmet Altınkaynak'ın «Köy Enstitülerinde Tiyat-ro Çalışmaları» gibi yazılar-la Süreyya Berfe, Kemal Ö-zer, Refik Durbaş, Engin Gün-çe, İsmail Uyaroglu, Turgut Tan Necati Cumalı, Rüstü A-paydın'ın şiirleri yer alıyor, Yeni A Dergisinde ayrıca, hi-kâye, kitap eleştirisi gibi yazı-larda bulunmakta.

YENİ ADIMLAR

Aylık Sanat ve Siyaset Der-gisi Yeni Adımlar'ın Nisan 74 sayısı hacim ve içerik yönün-den yüklü bir görünüm taşı-yor.

Metinlik'in Mart ayı için-de dünyada devrimci hareket-lerini derleyen «Olaylar ve Yorumlar'ı, Tuncer Tuğcu'nun» Üretim İlişkileri ve Prob-lem olarak bilgi adlı felsefi va-zısı, Ünlü Yazar Christopher Caudwel'in «Burjuva Sanatı'»nı irdeleyen önemli bir ince-lemesi İstanbul Yüksek Öğre-nim ve Kültür Derneği'nin «Bağımsızlık ve Demokrasi Kavgasında Gençlik» konu-sunda ki görüşleri derginin a-kunması gerekli yazıları ara-sında yer alıyor.

GÜNÜMÜZDE EN ÇOK OKU-
NAN KİTAPLAR.

a. Kurumsal: Faşizme Karşı
Birleşik Cephe/Dimitrov
Marksist Ekonomi El Kitabı
E. Mandel (2. Basım)
Ekonomi Politikin İlkeleri
— Nikitin
Ekonomi Politik El Kitabı
— P. Salama - J. Valier.
Emperyalizm Çağı / Harry
Magdoff

b. Araştırma İnceleme:
Türkiyenin İktisadi ve İçti-mai Tarihi / Akdağ.

Yılmaz Güney Dosyası / A.
Yalçın (3. Basım)
Sosyal Sınıflar / Muzaffer
Sencer.

Kontr - Gerilla / K. Yücel
Türkiyede Çağdaşlaşma
Niyazi Berkes.

c. Roman: Gecenin Çobanları
J. Amado.

Tango / G. Karaslavov
Tutsak / E. Verissimo
Kasırğa Çocukları / Ostrovs-ki

d. Hikâye: Alaman Ekmegi /
B. Yıldız.

Kanayan / E. Öz.

e. Şiir: Dost Dost İle Kavga -
Enver Gökçe

Sevgi Duvarı / Can Yücel

KISA - KISA

★ Yugoslavya'nın en büyük E-debiyat Armağanı olan «Altın Çelenk» İlk kez bir Türk Sa-natçısı tarafından alınacak. Şiirleri Türk asıllı Yugoslav şair İskender Muzbeg tarafın-dan Sırp - Hırvat Diline çevril-miş bulunan Fazıl Hüsnü Dağ-larca «Altın Çelenk»i 24 - 27 A-gustos tarihleri arasında Yu-goslavya düzenlenecek bir tö-renle almış olacak.

★ Öncü yayınları sahibi Zeki Öztürk hakkında Bulgar şairi Geo Milef'ten yayınladığı «Ey-lül Destanı» ve «Manifesto»-adlı kitaplar dolayısıyla açıl-an davalarda toplam 27,5 yıl hapis cezası isteniyor.

Tüm Teknik
Elemanlar
DerneğiTütmed İstanbul
Şubesi kuruldu..

TÜTED Genel Merkezi ta-rafindan görevlendirilen ku-rucu heyet İstanbul şubesi yö-netim kurulunun oluşturmuş ve odalara görüşlerini ve da-yanışma dileklerini belirten bir duyuru göndermiştir. Gelen yazıda şöyle denil-mektedir:

«Teknik elemanlar, teknis-yeni, teknikeri ve mühend-siye ayrılmaz bir bütündür. Bu bakımdan tüm teknik ele-manları kapsamına alan bir örgütün sağlayacağı sayısız faydalar vardır. Geçmişte TEK-SEN'in tüm teknik eleman-lar adına yapmış olduğu tutarlı mücadele bunun kanıtıdır.

Teknik elemanların şu an-da gündemlerindeki en acil so-runu sendikalaşma haklarının kazanılmasıdır. Teknik ele-manlar ancak bu hakkı sağla-dıkları zaman, ekonomik, sos-yal ve demokratik mücadelele-rini yeni boyutlara ulaştırabilceklerdir.

Tütmed, tüm teknik eleman-ların, bir çatı içerisinde sendikal ve demokratik hakları-na kavuşması doğrultusundaki mücadelede somut bir maddi temeli oluşturacaktır.

Oluşturulan Yönetim Kuru-lu listesi şöyledir:

- 1— Kemal Daysal (Başkan)
(Mak.Yük. Teknikeri)
- 2— Abdurrahman Arıman (G. Sekreter) (Mak. Müh.)
- 3— Hüseyin Doğan (Muhasisp) (İnş. Müh.)
- 4— Mustafa Civelek (Üye) (Elk. Müh.)
- 5— Semîha Candelen (Üye) (İnş. Tekn.)

Hükûmet ve ekonomi politikası

(Baştarafı 3ncü sayıta)

ce yapma yolu aranmalıdır. Hükûmetin fiyat zamlarıyla devlet kesiminin özel kesimce yutulan bazı kârları (Demir ve kâğıt alanlarında) almasını da olumlu bir adım olarak algılarız. Bu zamlar dışında hükûmet kamu iktisadi kuruluşlarına önemli finansman olanakları sağlamıştır. Banka-lardaki mevduatın kanunlar gereği Merkez Bankasında bir-likmiş karşılıklarından 7 milyar aşkın bir kısmı, kamu iktisadi kuruluşlarının ithalat finansmanında kullanılacak-tır. Bu kuruluşlara mevduat karşılıklarından yatırım malı ithalinde orta ve uzun süreli, ham madde, yedek parça mal-zeme ithalinde ise kısa süreli kredi açılacaktır. Ancak bu kredinin döviz karşılığı biriken döviz rezervleriyle karşı tu-tulacağından piyasaya hiç para sürülmeden devlet kesimi-nin kredileri, finansman olanakları büyük ölçüde artacak-tır. Aslında hükûmet bu mevduat karşılıklarına dayanarak, elde döviz tutanağına mal depo etmeli ya da peşin ödeme yaparak devlet yatırımlarını hızlandırmalıdır. Ancak yatı-rım, sadece ithalat demek değildir. Bunun içinde bir inşaat ve Türk parası harcama kısmı da olacak. İşte burada ortaya başka zorunluklar çıkmaktadır. Bu da müteahhitler ve iha-le konularında, köklü düzenlemelerle olur. Hükûmet bu yola da hızla girmelidir. Tarım ürünlerinde hükûmet yüksek fi-yat, daha doğrusu haklı fiyat - politikasını destekliyor. Bu doğru bir yoldur ilk adımda. Ama arkasından başka adımlar da gelmek kaydıyla. Örneğin tütünde yüksek fiyat poli-tikası elverişsiz alanlara da tütün ekilmesi sonucunu ve-çirse doğrusu yazık olur. İçinden çıkılmaz bir duruma dü-şebiliriz. Öte yanda çayda da durum aynıdır. Her sonuna bulunan kısa süreli çözüm uzun süreli çözümü zorlaştırmamalıdır. Bir yandan «Göle su gelinceye kadar kurtbağa ölür» özdeyişine hak verilmeyecek tarzda sıkıntıda olan yanan köylüye çözüm bulmak, öte yandan da göle gel-mesinin yolunu aramak ve hele bunu zorlaştırmamalıyız.

İstanbul ulaşım kongresi

İstanbul Ulaşım kongresi düzenleniyor

ODALARIN ORTAKLAŞA DÜZENLEDİKLERİ KONGRE 8 MAYISTA...

İstanbul Odalararası sürekli komşyonu, ulaşım olayını ve doğurduğu sorunları konu alan bir kongre düzenlenmeyi kararlaştırmıştır. «İstanbul Ulaşım Kongresi» adını taşıyan kongre 8-9-10 Mayıs tarihlerinde Maçka Maden Fakültesi Toplantı Salonu'nda yapılacaktır.

Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Gemi Mühendisleri Odası, Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin ortaklaşa yürüttükleri hazırlık için Odamız bünyesinde geçici bir kongre sekreteryası oluşturulmuştur.

KONGRENİN AMACI

Kongre Kentsel ulaşım olayına eğilmektedir. Olayı basit bir trafik tıkanıklığı sorununun ötesinde bir sistem yaklaşımı ve bu sistemin sosyal ve ekonomik bir boyut getiren, teknik ve örgütsel sorunları da kapsayan bir içerik kazandırmayı hedef almaktadır. Bu bakımdan kongre, en geniş anlamıyla teknik bir kadronun kentsel ulaşım olayına kamu oyu gün geçtikçe artan bir şiddetle kemiren ve şu anda sahipsiz bırakılmış olan bu olay böylece gerçek boyutlarına yerleştirilmiş olacaktır.

Kongre, konuyu somutlaştırmak maksadıyla ulaşım olayının en karmaşık ve yoğun biçimde kendini gösterdiği kentimiz olan İstanbul'u tartışma alanı olarak ele almıştır.

KONGRENİN YÖNTEMİ

Kongre 9 ana konudan dolaısıyla 9 oturumdan oluşmaktadır. Her oturumda bir konuşmacı söz almakta, ondan sonra da 2 ya da 3 tartışma görüşlerini eklemektedirler. Konu daha sonra genel tartışmaya yani salondakilerin sorularına ve görüşlerine açılmaktadır.

Konuşmacılara 20-30 dakikalık bir zaman dilimi ayrılmıştır. Tartışmacıların her biri 10-15 dakika konuşabileceklerdir. Genel tartışma 30 dakika sürecek.

Konuşmacılar birer tebliğ hazırlamış olacaklardır. Bu tebliğ istenirse olduğu gibi okunacak, ya da sadece özeti anlatılacaktır. Bu bakımdan tebliğ uzunluğunda bir kısıtlama söz konusu değildir. Önemli olan tebliğin 20-30 dakika dinleyicilere aktarılabilir mesidir.

Tespit edilen tebliğ konuları şunlardır:

Ulaşım olayının kentsel yapıda yansımaları, ulaşım olayına sistem yaklaşımı, kentleşme, nazım planlar ve ulaşım, İstanbul'da kitle ulaşımı sorunu, İstanbul ulaşım etüdü, İstanbul'da trafik ışıkları uygulaması, İstanbul'da altgeçit/üstgeçit uygulamaları, ekonomik bir olay olarak trafik sıkışıklığı, ulaşım sorunu ve örgütsel sorunlardır.

Yeni birim fiyatlar saptandı

Bakanlar Kurulu, inşaat malzemelerine yapılan son zamamlar nedeniyle kamu sektörüne dahil kuruluşlar tarafından eksilmesi yapılmış işlerde uygulanabilecek yeni birim fiyatlarının tesbitine ilişkin esasları 11 Nisan 1974 günü yayımlanan bir kararname ile tesbit etmiştir.

Bakanlar Kurulunun Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren kararına göre, yeni birim fiyatlarının tesbitinde yıllık rayiçlerin yükselmesi sonucu sözleşmede belirtilen fiyatların yüzde 10'dan fazla artış gösteren kısmı için yeni düzenleme yapılacaktır. Yüzde 10'dan fazla artış gösteren kısmı yüzde 10'dan fazla az ve yüzde 10'a kadar olan artışlar nazarı itibara alınmayacaktır. Yüzde 10'u aşan artışlarda, bu artışın sözleşme birim fiyatının yüzde 10'unu aşan kısmının sözleşme birimi fiyatına eklenmesi suretiyle yeni fiyat bulunacak ve o iş için yeni birim fiyatı kabul edilecektir.

Kararnamede, bu kararnamede esaslarına göre taahhütlerine devam etmek istemeyen müteahhitlerin, kararnamede yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en çok 30 gün içinde yazı ile müracaat etmeleri halinde kendilerinden hiçbir tazminat masraf ve gecikme cezası kesilmeden işlerini tasfiye edebilecekleri, ancak tasfiye edilecek işin idarenin lüzum göreceği hale getirilmesi gereği de hükme bağlanmıştır. Tasfiye hesaplarının en geç altı ay içinde tamamlanmasını da öngören kararnamede, «taahhüt içinde bulunan dış menşeli makina, tezgâh, cihaz ve malzemeler ile yabancı müteahhitlerle yapılan ihaleler için bu kararnamede hükümleri uygulanmayıp sözleşme hükümlerine göre hareket edilir» denilmiştir, ayrıca bu kararnamede hükümlerinin emanet suretiyle taşaronlara yaptırılan işlere uygulanmayacağı da belirtilmiştir.

Demir üretimi engellenmek istiyor

Demir üretimini 600 bin ton artıracak Divriği palet tesisi projesinin, müteahhit firma tarafından geciktirildiği bu nedenle günde 2 milyon 200 bin liralık bir zarar doğduğu öne sürülmektedir. İddiaya göre Karabük Demir - Çelik İşletmesi «Nasıl olsa biz demir ithal edeceğiz. Ge-

cikmenin önemi yok» biçiminde konuşarak, gecikmeyi hoş karşılamaktadır. Gecikme süresinin şu anda 1,5 yıl kadar olduğu bildirilmektedir.

Yararlanılamayan demir cevherini yararlanabilir hale getirip, yüksek fırına hazırlayan bir tesis olan palet tesisinin inşası Karabük Demir Çelik İşletmelerince 1966 yılında düşünülmeye başlanmış 1969 yılında da gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Çeşitli nedenlerle proje ihalesi geciken tesis 1-71 yılı başlarında ihaleye çıkarılmıştır. İhaleye Karabük Demir Çelik, Makine Kimya, Dış Ticaret Bankası ve Alman UHDE firmasının ortak olduğu ve bir Alman genel müdür tarafından yönetilen Tustaş firması tek istekli olarak teklif vermiştir. Tustaş, ilk fiyat olarak 90 milyon lira teklif vermiştir. Uzun pazarlıklar ve bir ara da ihalenin durdurulması nedeniyle ihale 1972 yılı Şubat ayına kadar sürmüştür. Bu süre zarfında tesisin projesinin yapılması aynı firmaya

39,5 milyon liraya kadar düşürülerek ihale edilmiştir.

Aradan tam iki yıl geçmesine rağmen, müteahhit şirket henüz projeyi hazırlayarak teslim etmemiştir. Bu nedenle de tesisin inşasının düşünülen zamanda bitirilemeyeceği ortaya çıkmıştır.

Tesis Divriği'deki cevher üretimini yüzde 37 oranında arttıracaktır. Bu da demir üretimimize 600 bin ton kadar bir katkı yapacaktır. Halen 1 milyon 600 bin ton civarında ki demir üretimimiz, böylece bir anda 2 milyon 200 bin ton civarına yükselecektir. Halen 1,5 milyon ton civarında da cevher ithal edilmekte ve bunun için de 6 milyar lira civarında bir para ödenmektedir. Bu tesis hizmete girdiği takdirde ithal 900 bin tona düşecek böylece tasarruf da 2 milyar 400 milyon lira civarında olacaktır.

Öte yandan tesisin inşasına başlamasının gecikmesi de fiyat artışları sebebiyle yeni zararlara yol açmıştır. Önce

yaklaşık yarım milyar liraya çıkacağı hesaplanan tesis şimdi 1 - 1,5 milyar liraya ancak çıkabilecektir.

Bu tesisin inşasının gecikmesi nedeniyle günde 2 milyon 200 bin lira zarar edilmektedir.

Projenin geciktirilmesi, ithal bağlantıları yapan bazı firma ve kimselerin etkisiyle olmuştur. Tesis erken bittiği takdirde, cevher ithali ve dolayısıyla bazı kimselerin «tatlı kârları» azalacak ya da ortadan kalkacaktır.

Önce Altyapı tesisleri

◆ Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı Mustafa Ok, toprak reformunun ilk olarak uygulanacağı Urfa'da öncelikle elektrik, yol, su gibi altyapı hizmetlerinin ele alınacağını, bunlarla birlikte köy kentselinin inşasına geçileceğini köylerle ulaşım bağlantılarının sağlanacağını açıkladı.

- Eski ve yeni demir - çelik yapılar,
- Galvanize demir yapılar,
- 500 C° kadar ısıya maruz tesisler,
- Tahrip edici kimyevi tesirlere maruz tesisler,
- Her türlü tabiat şartlarına maruz bulunan yapılar,
- Deniz ve rutubete maruz bulunan yapıların

korunmasındaki boya problemlerinizi için

Teknik Servisi emrinizdedir

İZMİR
P. K. 594
Tel.: 61 020

İSTANBUL
P. K. 285 - Karaköy
Tel.: 45 70 70

ANKARA
P. K. 575 - Kızılay
Tel.: 17 42 63

BURSA
Tel.: 13 382

ADANA
P. K. 438
Tel.: 86 97